

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra rusistiky a lingvodidaktiky

**Slovní zásoba geocachingu v českém a ruském
jazyce**
**Czech and Russian Vocabulary in the Field of
Geocaching in Comparison**

Lucie Šafránková

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Rozboudová, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Slovní zásoba geocachingu v českém a ruském jazyce vypracovala* pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

Podpis

Mé poděkování patří PhDr. Lence Rozboudové, Ph.D. za její cenné rady, vřelý přístup a laskavé a trpělivé vedení této práce. Dále chci poděkovat Mgr. Martině Štíplové za poskytnutí užitečných informací, bez kterých by tato práce nevznikla. V neposlední řadě poděkování patří mým blízkým za podporu nejen při psaní této práce, ale i při celém studiu.

.....

podpis

ANOTACE:

Tato bakalářské práce se zabývá porovnáním specifické slovní zásoby tematické oblasti navigační hry geocaching v českém a ruském jazyce . Teoretická část práce se zabývá na jedné straně obecnými poznatky o české a ruské slovní zásobě, její historii, klasifikaci a rozšiřování, na straně druhé fenoménem této navigační hry z hlediska historie, podstaty a využívaných lexikálních jednotek. Praktická část práce je založena především na excerpci nejčastěji používaných slov a slovních spojení tematické oblasti geocachingu, které jsou čerpány především z webových stránek věnovaných geocachingu. Vybraná slovní zásoba je pak podrobena analýze a komparaci v česko-ruském srovnávacím pohledu. Analyzována je forma a obsah jazykových jednotek.

KLÍČOVÁ SLOVA:

geocaching, slovní zásoba, komparace, sociolekt, ruský jazyk, český jazyk

ANNOTATION:

This thesis deal with the comparison of specific vocabulary of thematical area of geocaching in czech and russian language. On one hand, the theoretical part focuses on common knowledge of czech and russian vocabulary, its history, classification and dissemination, on the other hand it focuses on the phenomenon of geocaching from the perspective of history, essence and used lexical units. Practical part is based on excerption of the most frequently used vocabulary and phrases of thematical area of geocaching, which are mostly taken from websites devoted to geocaching. Selected vocabulary is subject to analysis and comparison in czech-russian comparative view. The form and content of language units are analysed.

KEYWORDS:

geocaching, vocabulary, slang, comparison, russian language, czech language

Obsah

1	Úvod.....	- 7 -
2	Geocaching – základní informace.....	- 8 -
2.1	Co je to geocaching.....	- 8 -
2.2	Historie Geocachingu	- 9 -
2.2.1	Navigace GPS	- 9 -
2.2.2	Historie geocachingu v České republice.....	- 9 -
2.2.3	Historie geocachingu v Rusku	- 10 -
2.3	Obsah kešky a stručná pravidla geocachingu	- 10 -
2.3.1	Keška a její obsah	- 10 -
2.3.2	Pravidla geocachingu a zakládání kešek	- 11 -
3	Slovní zásoba, její klasifikace a rozvrstvení	- 13 -
3.1	Rozvrstvení slovní zásoby podle slohového příznaku	- 14 -
3.2	Obohacování slovní zásoby	- 17 -
3.3	Porovnání ruské a české slovní zásoby.....	- 24 -
4	Geocaching a jeho slovní zásoba	- 26 -
4.1	Sociolekt geocachingu	- 27 -
4.2	Keška (тайник), její obsah, velikosti a druhy.....	- 29 -
4.2.1	Základní typy kešek	- 30 -
4.2.2	Další typy kešek.....	- 31 -
4.3	Trasovatelné (trackovací) předměty	- 32 -
5	Analýza lexikálních jednotek geocachingu	- 33 -
5.1	Sumarizace analýzy lexikálních jednotek geocachingu.....	- 46 -
6	Závěr	- 48 -
7	Резюме.....	- 50 -
	Seznam použité literatury	- 51 -
	Seznam internetových zdrojů.....	- 52 -

1 Úvod

Geocaching, jenž je hlavním tématem této bakalářské práce, je v dnešní době velice oblíbenou hrou, která v sobě skrývá hned několik potenciálů - sportovní, turistický a společenský. Geocaching se stále více mění z pouhé hry na životní styl. Pravdou je, že není hra jako hra a o geocachingu to platí několikanásobně. Není hrou, kterou v první řadě hrají malé děti. Tato hra si každým dnem získává více a více příznivců, a to převážně z řad mladých dospělých. Ti se rádi sami, nebo ve skupinkách vydávají na dobrodružné výpravy za poznáním a nalezením pokladu.

Geocaching nezná hranic. Hra vznikla v USA v roce 2000 a v současnosti se hraje již téměř po celém světě. A právě tento fakt se stal podnětem pro volbu tohoto tématu, protože práce se bude zabývat českou a ruskou slovní zásobou geocachingu a jejím srovnáním. Před každým odhodlaným kešerem stojí v případě, že se rozhodne hrou zabývat jinde než v rodných krajinách, velká výzva. Velice často se stává, že se sociolekt v určitých oblastech neshoduje ani v jedné zemi. V každém kraji se taková slovní zásoba může do značné míry modifikovat a přizpůsobit, a tím může být porozumění značně ztíženo.

Cílem této práce je slovní zásobu geocachingu v ruském a českém jazyce nejen porovnat, ale především přiblížit, jakými způsoby a postupy vznikají na našem a na ruském území slova spjatá s problematikou geocachingu, tyto postupy porovnat a vzít v potaz další podmínky vzniku slov, a v neposlední řadě zjistit, které slovtvorné prostředky se nejvíce využívají a jakým způsobem se mění gramatická struktura slova a jeho výslovnost při přejímání slov této skupiny z jiných jazyků.

Bakalářská práce se skládá z části teoretické a praktické. Každá tato část bude dále obsahovat dvě hlavní kapitoly. Pro část teoretickou jde o kapitolu, které nastíní základní informace o geocachingu, protože nelze předpokládat, že každý má hlubší představu o tom, co je to geocaching a jak se hraje, proto na začátku práce budou stručně shrnuty základní informace o geocachingu, které se budou týkat historie, pravidel a pomůcek ke hře a kapitolu o slovní zásobě a jejím rozvrstvení. V části praktické se kapitoly zabývají excerpcí a analýzou a porovnáním slovní zásoby v obou jazycích.

2 Geocaching – základní informace

2.1 Co je to geocaching

Geocaching je poměrně nová univerzální hra, která v sobě ukrývá hned několik oblastí - turistiku, sport, dobrodružství a poznání. Zejména právě proto, je pro tuto hru velice jednoduché si najít své příznivce a je jich v současné době skutečně hodně.

Mezi všemi „kešery“ známá internetová stránka geocachingu hru definuje takto: „*Geocaching [anglicky džiokešin, česky geokešink] je hra na pomezí sportu a turistiky, která spočívá v použití navigačního systému GPS při hledání skrytého objektu zvaného cache, o němž jsou známy jen jeho geografické souřadnice. Při hledání se používají běžné turistické přijímače GPS.*¹“ a jen těžko by se to dalo vystihnout lépe.

Geocaching by se dal srovnávat se šipkovanou, nicméně v o trochu náročnější verzi. Podstatou šipkované je podle barevných fáborků a šipek poskládaných na zemi, naznačit cestu k pokladu, v průběhu které se budou plnit nejrůznější úkoly a otázky. Zjistíte sami vidíte paralelu. Nicméně v geocachingu již nejsou fáborky a šipky, ale souřadnice. Na místo se dostáváte za pomoci GPS navigace a na rozdíl od šipkované je geocaching hrou, která se provozuje častěji a je, do jisté míry, internetová. I přes to, že je geocaching nejspíše o něco náročnější než šipkovaná, zůstává dostupný pro různé věkové kategorie. Senior si může užít ozdravnou procházku s cílem a každé malé dítě bude nadšeno z dobrodružství při hledání pokladu, a co teprve po jeho nalezení.

Každý zapálený kešer má založený svůj vlastní profil na webových stránkách, kde lze velice snadno, za pomoci mapy, nalézt kešky v blízkém okolí a vždy, po jejím zdolání, oznámit svůj úspěch nebo ke kešce přidat hodnocení a pochválit tak jejího majitele. Každý kešer si může také založit svou kešku, to však podléhá velice přísným pravidlům, nejde o pouhé schování pokladu, každá keška musí splňovat určité požadavky a musí být zaregistrována.

---

¹ Geocaching. *Wiki geocaching* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: http://wiki.geocaching.cz/wiki/Hlavní_strana.

2.2 Historie Geocachingu

2.2.1 Navigace GPS²

Počátky geocachingu jsou neodmyslitelně spjaté s navigačním systémem GPS, který tak, jak ho známe, slaví 26 let (2016). Původní účel systému byl zcela jiný, než jaký sledujeme dnes. Systém GPS měl totiž sloužit jako vojenská obrana USA. Pro veřejnost byl systém prvně zpřístupněn někdy v 80. letech minulého století, nicméně si všichni brzy uvědomili, jak nebezpečné to může být a že by bylo pro nepřátele velice lehké systému zneužít. Z tohoto důvodu se začal uměle zhoršovat signál GPS z řádu metrů na stovky. Tímto způsobem GPS fungovala až do příchodu Billa Clintona, který se tuto úmyslnou nesrovnalost rozhodl v roce 2000, 1. května zrušit a zpřístupnit tak GPS pro veřejnost a zřejmě nevědomky tak odstartovat mánii zvanou Geocaching.

Netrvalo to ani rok, ani měsíc, a dokonce ani týden a Dave Ulmer započal větou: „GPS Stash Hunt...Stash #1 is there!“ celou historii Geocachingu, a to už 3. května v roce 2000. Hra tedy tehdy nesla název GPS Stash (z ang. ulít, slídit) Hunt (z ang. pátrat, slídit).³

2.2.2 Historie geocachingu v České republice⁴

Historicky první zmínka o geocachingu v České republice se datuje na léto roku 2001, kdy byla založena první keš ve Štramberském parku na Moravě, kterou sem umístila skupinka tří Američanů. Jedním z nich byl Kenneth Kovar z Texasu, kde žije spousta Američanů s českými kořeny.

Popularita hry velice rychle stoupala a zasáhla mnoho lidí odlišných věkových kategorií i zájmů. Jedno však mají společné - touhu po zábavě, poznání a dobrodružství. V dubnu roku 2014 bylo v České republice napočítáno přes 38 000 kešek, a to je důkazem skutečného úspěchu.

---

² HRON M. *Před deseti lety Bill Clinton změnil svět. Vypnul umělé rušení GPS signálu*. iDnes.cz. [online]. 02.05.2010 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://mobil.idnes.cz/pred-deseti-lety-bill-clinton-zmenil-svet-vypnul-umele-ruseni-gps-signalu-158-/navigace.aspx?c=A100430_110901_navigace_hro.

³ Historie geocachingu . *Geocaching Plzeň*. [online]. 17.02.2008 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://www.gc-plzen.net/readarticle.php?article_id=42.

⁴ KÁBELOVÁ A. *Geocaching v ČR. Česká republika*. [online]. 28.08.2012 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Turistika/Kam-jit,-co-navstivit/Specializovana-turistika/Geocaching-v-CR>.

2.2.3 Historie geocachingu v Rusku ⁵

V Rusku se geocaching začal hrát na jaře v roce 2002, tedy přibližně o rok později než u nás. Skupinka lidí smýšlejících podobně jako Dave Ulmer vytvořili webové stránky a v Moskevské oblasti ukryli první keš. Už v začátcích nebyl geocaching pouze hrou, ale nástrojem k poznání rodné země. Díky tomuto smýšlení se i pravidla hry do jisté míry liší od našich. O tom ale více v kapitole Pravidla geocachingu.

Hra se stala velice brzy populární a ani ne tak kvůli touze zažít dobrodružství, ale kvůli ambicím poznat svou zem. V Rusku je velká spousta lidí, kterou zajímá historie a památky jejich země, ať už jde o starší lidi nebo mladé dospělé.

2.3 Obsah kešky a stručná pravidla geocachingu

2.3.1 Keška a její obsah

Keška má obvykle podobu krabičky, která může mít různou formu (plastová krabička, schránka, truhla, apod.) a velikost, záleží čistě na fantazii majitele. Keška vždy zpravidla obsahuje různé předměty, například drobné hračky, přívěsky apod. Vždy by mělo jít ale o předměty s určitou hodnotou.

Kromě obyčejných předmětů, můžete v kešce najít také pár zvláštností, pro která platí vlastní pravidla. Jedním z takových předmětů je dřevěné kolečko CWG (Czech Wood Geocoin) které, stejně jako ostatní předměty (přívěsky, postavičky a další) slouží k výměně. Nicméně je vhodné tuto minci měnit buď za minci jinou, nebo za předmět odpovídající její hodnotě.

Dalšími zvláštnostmi je tzn. travelbug a geocoin neboli geomince (více o těchto předmětech v praktické části práce). Tyto objekty nejsou předmětem výměny. Za vložení takového předmětu nepřísluší ze schránky nic vybírat a taktéž za jejich odnesení nemusíte nic vkládat. Cílem takových předmětů je putovat po různých keškách na celém světě. Jeho majitel se pak na internetu na speciálních stránkách může dívat, kde všude jeho předmět byl a časem se k němu třeba vrátí.

---

⁵ История игры. Геокешинг. [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=11>.

2.3.2 Pravidla geocachingu a zakládání kešek ⁶

Se slovem „pravidla“ se v geocachingu pojí hned několik oblastí. V první řadě jde samozřejmě o pravidla hry, nicméně jsou zde i pravidla pro schvalování kešek, pravidla pro náhodné nálezce nebo pravidla pro ukrývání kešek v chráněných územích. Tato práce přiblíží pouze první tři oblasti, tedy o pravidlech hry, pravidlech pro náhodného nálezce a pravidlech o schvalování kešek.

Pravidla geocachingu by se velice snadno dala shrnout do motta: „*Něco si vem, něco tu nech*“ jak to zaznělo v rozhlasové stanici rádia Junior. Pokud kešer nalezne schránku (kešku), může si z ní něco vzít, vždy však pod podmínkou, že do ní opět něco vloží. Při takové výměně by se měl držet pravidlem: „*Měň fěr, nebo neber nic.*“ (anglicky „Trade up, trade equal or don't trade“)⁷. Nikdy si proto nebudeme brát nejhezčí věc a nahrazovat ji kamínkem nebo nevyměníme dvě věci za jednu. Tímto způsobem by v kešce za brzkou chvíli nemuselo zůstat vůbec nic.

Obrázek 1 Měň fěr, nebo neber nic. ⁸

Důležitým pravidlem pro každého kešera je, aby kešku hledal takovým způsobem, kterým nevyvolá rozruch v okolí a pozornost nezasvěceného člověka. Velice často se totiž stává, že kešku nalezne tzn. mudla. Takto je kešery označován nezasvěcený člověk, který by mohl být potenciální hrozbou. Pojmenování je zjevně inspirováno knihou a filmem o mladém čaroději Harry Potterovi, kde se slovem mudla (v originále „muggle“) označuje prostý člověk, který neumí kouzlit a vlastně vůbec neví o existenci čarovného světa. Takový mudla si velice snadno může kešku splést s odhozenou nebo zapomenutou krabičkou a z úkrytu ji odnést, nebo ji dokonce zničit. Proto by v každé schránce měla být umístěna instrukce, která nálezce upozorní o tom, že krabička slouží ke hře, stručně ho informuje o jejích pravidlech a v případě jeho vlastního zájmu bude odkázán na webové stránky geocachingu pro více informací.

⁶ Geocaching 101. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.

⁷ Geocache. *GeoWiki*. [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Geocache>.

⁸ Výměna. *Wiki geocaching* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Geocache>.

Velice přísným pravidlům podléhá tvoření nové kešky. Je důležité si pořádně promyslet na jaké místo kešku umístit (přísně zakázáno je např. kešku zakopávat do země). Takové místo nesmí být v rozporu se zákony, je nutné o umístění kešky informovat vlastníka nebo správce pozemku a fyzické části kešek od sebe musí být vzdáleny nejméně 161 metrů. Existuje i řada dalších pravidel, která však nejsou pro naši práci podstatná.

Máme-li vybrané přijatelné místo, přicházíme k fázi druhé, tedy k listingu (zadání kešky, dostupné na internetu, z ang.: seznam, výpis, položka v seznamu, záznam). V této fázi se keška zapisuje a umísťuje na webové stránky, tuto část má na starost tzn. reviewer (dobrovolník, který se stará o schvalování nové kešky před tím, než bude umístěna na webových stránkách), který schvaluje a zapisuje kešky do databáze. Nesmí se zapomenout, že vlastník kešky zodpovídá za její údržbu, tedy obsah, dostupnost a funkčnost.

3 Slovní zásoba, její klasifikace a rozvrstvení

Slovní zásobu lze definovat jako subsystém, jehož základními jednotkami jsou slova a ustálená slovní spojení. P. Hauser ve své knize „Nauka o slovní zásobě“ tento systém definuje ještě prostěji: „*Slovní zásobu daného jazyka tvoří souhrn všech slov, která se v něm vyskytují.*“⁹ Slovní zásoba se neustále obměňuje a je doplňována novými a novými slovy. Přímě úměrně tedy platí, že čím obsáhlejší je slovní zásoba, tím bohatší je jazyk. Disciplínou zabývající se slovní zásobou je lexikologie, která se kromě samotné slovní zásoby zajímá také o její využití a o slovotvorbu. Tato lingvistická (jazykovědná) disciplína má tedy v této práci své nenahraditelné místo.

Podle P. Hausera je předmětem lexikologie, v užším slova smyslu, obsah, forma a funkce pojmenovávacích jednotek. Základními lexikologickými pojmy je slovo, sousloví, význam slova a slovní zásoba. Samotnou lexikologii lze dále dělit na několik samostatných disciplín, které se v dnešní době obvykle již vydělují jako samostatné obory. Jedná se o sémantiku (nauka o významu), onomaziologii (nauka o pojmenování), frazeologii (nauka o frazeologických jednotkách), etymologii (nauka o původu slov), onomastiku (nauka o vlastních jménech) a lexikografii (nauka o slovníku).¹⁰

Slovní zásoba každého jazyka je tvořena jádrem a periferií. V jádru, které lze jinak také nazvat „základním slovním fondem“ se nachází aktivní slovní zásoba, tedy slova, která jsou jedinci aktivně využívána, a v periferii je pasivní neboli okrajová slovní zásoba, do které se řadí slova již málo používaná.

Na vrstvy slovní zásoby můžeme pohlížet hned z několika různých hledisek. Z hlediska stylového, expresivního a časového.

---

⁹ HAUSER P. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: , 1980, s. 7.

¹⁰ HAUSER P. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: , 1980, s. 7-8.

3.1 Rozvrstvení slovní zásoby podle slohového příznaku ¹¹

Vydělení lexému (základní jednotka slovní zásoby, tedy slovo nebo slovní spojení) podle slohového příznaku není tak lehké, jak by se mohlo na první pohled zdát. Hranice se v této oblasti často stírají a stávají se nezřetelnými. Vydělují se slova slohově příznaková a slohově nepříznaková.

a) Lexémy slohově nepříznakové

Slova slohově nepříznaková neboli neutrální jsou podle M. Krčmové¹² taková slova, která jsou spisovná, frekventovaná a z hlediska stylu a doby nezabarvená. Každé slovo má kolem sebe určité množství synonym, která mají různou míru příznakovosti (zabarvenosti). Neutrální lexém je takové slovo, které je všeobecně považováno za základní.

b) Lexémy slohově příznakové

Z předchozího odstavce lze příznakové slovo neboli lexém definovat jako slovo, které stojí na okraji slovní zásoby, je ve větší či menší míře stylově nebo časově zabarveno a jeho využití je pravidly limitováno.

Nicméně příznakovost není jev stálý. Velice často, zejména z pohledu spisovnosti/nespisovnosti, se stává, že se míra příznakovosti mění a hranice spisovnosti se posouvají.

- Lexémy s dobovou příznakovostí

Mezi lexémy s dobovou příznakovostí zpravidla patří historismy, archaismy a na opačném dobovém pólu také neologismy.

Historismy neboli slova historická jsou slova, která pojmenovávají substance (předměty, povolání, aj.), které existovaly v minulosti a postupem času zanikly. V současné době se s nimi v reálném světě již nesetkáváme.¹³ Příkladem mohou být slova *groš*, *panoš* nebo *řemdiš* (typ husitské zbraně) v čeština a *наж* nebo *зпou* v ruštině.

---

¹¹ KRČMOVÁ, M. *Slohová charakteristika prostředků lexikálních*. In ČECHOVÁ, Marie a kol. Současná stylistika. Praha : NLN, 2008.

¹² KRČMOVÁ, M. *Slohová charakteristika prostředků lexikálních*. In ČECHOVÁ, Marie a kol. Současná stylistika. Praha : NLN, 2008. s. 170, 175.

ČECHOVÁ, M. *Příznakovost systémová a situačně-kontextová*. *Naše řeč* [online]. 2005, **88**(1) [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7814>.

¹³ Historismy. *Moje čeština: Čeština nemusí být nuda* [online]. 2011, 2015 [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://www.mojecestina.cz/article/2011030401-historismy>.

Pojmem archaismus je označována množina slov, která jsou zastaralá a málo využívaná. Rozdíl mezi historismem a archaismem tkví v tom, že archaismy jsou nahrazovány slovy novými, která nesou stejný význam. Pro příklad lze uvést slovní spojení *vysoké učení*, které bylo nahrazeno slovem *univerzita*.

V absolutní opozici stojí pojem neologismus, který označuje slova nově vzniklá. O. Martincová ve své knize neologismus definuje takto: „*Termínem neologismus se převážně označují prostředky lexikální, které se charakterizují jako nové. Podstata neologismů se nejčastěji vidí bud' v tom, že neologismy pojmenovávají nový předmět, jev skutečnosti, že obohacují vyjadřovací prostředky jazyka, nebo se její určení přenáší do roviny stylistické, kde se neologismy stavějí do protikladu k archaismům. Na tomto základě se také pojímal rys novosti, jenž neologismy jakožto specifický lexikální jev vymezuje.*“¹⁴

- Lexémy s expresivní příznakovostí

Expresivní slova stojí v opozici ke slovům neutrálním neboli jak je nazývá P. Hauser, nociónální. Protikladnost lze demonstrovat na příkladu neutrálního slova *sedět* a expresivního výrazu *hačat*. Expresivní slova jsou tedy slova, která mají větší či menší míru citového nebo volního příznaku.

Nicméně kromě expresivit s kladným příznakem, existují na druhé straně i expresivita s příznakem záporným. Vedle nociónálního slova *sedět* a pozitivního slova *hačat* můžeme přidat slovo s negativním příznakem *dřepět*.

Mezi slova s pozitivním příznakem řadíme dále slova důvěrná neboli familiární (*zlatíčko*, *drahoušek*, a další), domácká neboli slova z rodinného prostředí (vlastní jména v domáckých podobách nebo obměny názvů rodinných vztahů), slova dětská (*papat*, *bacat*, atd.) a eufemismy, které mají za úkol nahradit nebo zmírnit výrazy nepříjemné nebo nevhodné (*zemřel* - *skonal*, *odešel*).

Negativní příznak mají slova hanlivá neboli pejorativní (*herka*), ke kterým se řadí slova zveličená (*chlapisko*), dále slova zhrubělá (*blaf*, *čokl*, a další) a slova vulgární, ke kterým se řadí slova nespolečenská (*chlastat*), ale také tzn. dysfemismy, která, na rozdíl od eufemismů, mají vyvolat zesílení nepříjemné nebo nevhodné skutečnosti (*zemřel* - *zdechnul*).¹⁵

---

¹⁴ MARTINCOVÁ, O. Problematika neologismů v současné spisovné češtině. 1. Praha: Karlova univerzita, 1983, s. 10.

¹⁵ HAUSER, P., Nauka o slovní zásobě, Praha, 1980, s. 50-51.

- Lexémy s územní příznakovostí

Pod pojmem územního příznaku si zajisté většina lidí ihned vybaví dialekt (nářečí) a regionalismy (slova oblastní), ale málokoho napadne, že do této skupiny lze zařadit i slova obecné a hovorové češtiny, která se využívají například ve venkovském prostředí (slova lidová). To mohou být slova jako *štafle*, *kurník* nebo například *kruchta*.

Slova, která se používají pouze na jednom území a nejsou známá příslušníkům jiného, se nazývají dialektismy neboli slova nářeční. Obyčejně to bývají slova, která jsou spjata s určitými tradicemi a zvyklostmi, ale také s oděvy (české: *fěrtoch*, ruské: *ушлан*) nebo věcmi z domácnosti (*štokrle*). Oproti tomu regionalismy jsou slova, která přesahují hranice jednoho nářečí a dále se šíří.¹⁶

- Lexémy se sociální příznakovostí

Pojem sociální příznakovost se pojí se sociálním prostředím, a to obvykle pracovním (*učitelský slang*) nebo zájmovým (*sociolekt geocachingu*). Do této kategorie se řadí slang, argot a profesní mluva, o které se, jako o jediné, zmíníme blíže, neboť argot a slang blíže specifikujeme v kapitole o sociolektu.

Slovní zásoba profesní se v některých publikacích odděluje od slangu a v některých, například v knize P. Hausera, je jeho součástí. Lze ji definovat jako slovní zásobu, které je motivovaná vztahem k povolání. Mimo jiné zahrnuje i skupinu nespisovných slov, která pojmenovávají například terminologii a jiné obraty rozšířené v tomto pracovním prostředí.¹⁷

---

¹⁶ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 21-22.

¹⁷ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 23.

3.2 Obohacování slovní zásoby

Obohacování slovní zásoby je ustavičně probíhající proces, díky němuž se slovníky plní neustále novými slovy a významy. Zpravidla lze vydělit tři obecnější způsoby, jakými lze slovní zásobu obohatit, a některé z nich lze dále větvit.

1. Morfologický způsob

a) Derivace neboli odvozování

Derivace je zpravidla nejvyužívanější způsob, při kterém vznikají tzn. deriváty, příkladem derivátu může být například slovo *učitel*, v ruštině *учитель*, které bylo odvozeno od verba *učit*, v ruštině *учить*.

b) Skládání slov neboli kompozice

Kompozicí vznikají tzn. kompozita neboli složeniny či slova složená. Jako příklad kompozita lze uvést slovo *lesotundra*, které vzniklo spojením slova *les* a slova *tundra*. Taková slova bývají obvykle spojena interfixem (spojovacím morfémem), jímž nejčastěji bývá vokál „o“.¹⁸ Z ruské slovní zásoby můžeme pro příklad uvést slovo *сумасшедший* (pomatený), které vzniklo ze slovního spojení *с ума сойти*.

c) Přechod slov z jednoho slovního druhu k jinému

K tomuto typu obohacování slovní zásoby se řadí například substantivizace, adverbializace, adjektivizace, a další. Příkladem vzniklých slov v češtině může být například slovo *nemocný*, které dnes lze v první řadě brát jako adjektivum, ale také jako substantivum (*Nemocný dědeček. Šel navštívit nemocného*). V ruštině lze jako výborný příklad uvést slovo *ванная* (koupelna), které vzniklo substantivizací adjektiva.

Na tento typ ale existují odlišné názory. Například podle O. P. Sunika takový typ vůbec neexistuje. „*Co se týče otázky přechodu jednoho slovního druhu do jiného, takový přechod podle Sunika neexistuje. Nikdy totiž nejde o slova, která by někdy vystupovala jako ten, jindy jako onen slovní druh, nýbrž*

---

¹⁸ MALIŠ, O., MACHOVÁ S. a SUK J.. *Současný český jazyk: Lexikologie (Nauka o tvoření slov, lexikografie, slang)*. 2. Univerzita Karlova, Praha 1: Karolinum, 1997, s. 9. ISBN 80-7184-222-2.

o slova zcela různá (třeba slovotvorně i významově příbuzná), která mají různý význam lexikální i gramatický.“¹⁹

2. Syntaktický způsob (синтаксический способ)

Syntaktický způsob tvoření slov umožňuje spojování slov v sousloví. Velké množství slov z této skupiny je odborná terminologie (*kyselina mravenčí, kočka domácí*, a další).

Když budeme porovnávat oba jazyky, zjistíme, že při překladu se velice často stává, že to, co je v ruštině pojmenováno souslovím, se do češtiny překládá pouze jedním slovem (банковское дело = *bankovníctví*, токарный станок = *soustruh*) a obráceně (*malířský stojan* = мольберт, *poznámka pod čarou* = сноска).²⁰

3. Sémantický způsob

Podstata tohoto typu tkví ve změně významu nebo pojmenování ²¹. K této změně obvykle dochází pod vlivem nejazykových faktorů. Existují slova, která mají pouze jeden význam, který se ani po dlouhé době nezměnil. Nicméně na straně druhé existují slova, jejichž význam se mění, nebo kterým se, kromě původního významu, připisuje ještě význam jiný.

Existují tři typy změny významu - zužování, rozšiřování a přenášení významu. Zužování a rozšiřování významu slova je neodmyslitelně spjata s historií.

a. Zužování významu

Slova, jejichž význam byl dříve obecný, se postupem času konkretizoval. V češtině slovo *palec* dříve označovalo jakýkoli prst, dnes již pouze jeden. V ruském jazyce se slovo *немец*, dříve používalo pro každého, kdo neuměl mluvit rusky (немцы англичские) a teprve později se tak začali označovat obyvatelé Německa.²²

¹⁹ SVOBODOVÁ, H. *Nový pokus o charakteristiku slovních druhů v ruštině. Slovo a slovesnost* [online]. 1967, **28**(3): 312-315 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=1552#_ftnref1.

²⁰ ŽOFKOVÁ, H. *Cvičení a úlohy z lexikologie ruského jazyka*. Praha: Univerzita Karlova, 1993, s. 56.

²¹ FILIPEC, J. *K otázce konverze a přechodu slovních druhů v dnešní češtině. Slovo a slovesnost* [online]. 1972, **33**(2): 122-129 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2156>.

²² Сужение значения. In: *Akademik* [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lingvistic/1634/сужение>.

b. Rozšiřování významu

Dříve konkrétní slovo se dnes zobecnilo. Skvělým příkladem je slovo *limonáda*, které dříve znamenalo pouze citronový nápoj, dnes je limonáda jakýkoli ochucený nápoj.²³ V ruském jazyce takový proces proběhl u slova *налец*, které v ruštině dříve, stejně jako v češtině, označovalo pouze jeden konkrétní prst a dnes se již používá jako synonymum k českému slovu prst.²⁴

c. Přenášení významu

Přenášení významu se uplatňuje zejména v umělecké literatuře, a to především v poezii, nicméně existují slova, která již dlouhou dobu užíváme a jejich nepůvodnost si ani neuvědomujeme (v češtině: *ucho x ucho hrnečku*, v ruštině: *нос X нос корабля*).

Základními typy přenášení významu je metafora (přenesení významu na základě vnější podobnosti, která se může týkat tvaru, barvy, umístění, funkce nebo rozsahu), metonymie (přenesení významu na základě věcných souvislostí) a synekdocha (přenesení významu z celku na část nebo z části na celek).²⁵

4. Zkracování slov neboli abreviace

Tento způsob obohacování slovní zásoby dává vzniknout iniciálovým zkratkám (akronyma, акронимы) nebo zkratkovým slovům (сложносокращённые слова).

Pro příklad si zde uvedeme příklady obou typů v obou jazycích. V ruském jazyce se mezi akronyma řadí například ГУМ (Главный универсальный магазин) a mezi zkratková slova například *филфак* (философический факультет).

V českém jazyce se mezi akronyma řadí například s.r.o. (s ručením omezeným) a mezi zkratková slova například IKEA (Ingvar Kamprada - zakladatel, Elmtaryd a Agunnaryd - místa, kde vyrůstal).²⁶

²³ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 77.

²⁴ Расширение значения. In: *Akademik* [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://dic.academic.ru/dic.nsf/etymology_terms/375/Расширение.

²⁵ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 71-76.

²⁶ HOLEČEK, P. *Pan IKEA slaví. Je mu 85*. Metro. březen 2011, čís. 63, s. 11. ISSN 1211-7811.

5. Přejímání slov z cizích jazyků

Jazyk každého národa je obohacován dvěma zdroji. Na prvním místě stojí slova ze zdrojů domácích, jejich tvoření bylo ve zkratce nastíněno výše. Na druhém, o nic méně významném místě stojí slova, která se do národního jazyka dostávají přejímáním z cizích jazyků. Popudů pro tento proces je více. Jedním z nejzávažnějších popudů je globalizace. Pod tímto shrnujícím pojmem se ukrývají politické, kulturní a ekonomické situace, při kterých dochází k jazykovým kontaktům, a tím pádem i k míšení slov z jednoho jazyka do druhého.

Pravdou je, že mnoho přejatých slov jsme si již tak osvojili a přivlastnili, a to platí pro český i ruský jazyk, že jejich původ zjistíme pouze za pomoci etymologické analýzy. V ruském jazyce mezi taková slova patří zejména taková, která byla přejatá z tureckého jazyka. V jazyce českém lze o takových slovech mluvit v případě přejímek z germánských²⁷ a keltských jazyků (místopisné názvy).

Podle Internetové jazykové příručky Ústavu pro jazyk český²⁸ existuje hned několik způsobů, jak jazyk zachází s nově přijatým slovem, nicméně zpravidla vše závisí od toho, jak moc cizí slovo na novém území zdomácnělo. L. Pokorný²⁹ ve své knize „Úvod do české lexikologie“ zmiňuje tři způsoby, a těmi je překlad, přejetí slova se zachováním formy a tvoření kalků. Kalkování je doslovné přejímání z cizích jazyků. Kalky se samy o sobě dají dále rozdělit na kalky frazeologické (*у лжи короткие ноги* - z něm. *lügen haben kurze Beine*; *začarovaný kruh* - z lat. *circulus vitiosus*), slovtvorné (doslovný překlad cizího slova) a sémantické (domácí slovo přijímá význam cizího ekvivalentu).

V českém jazyce, daleko více než v ruském, bývají méně užívaná slova psána s původním pravopisem (*leasing*). Pro přejatá zdomácnělá slova existuje několik pravidel, podle kterých si je český jazyk upravuje (změna *c* v *k*, psaní skupiny *th* jako *t*, zjednodušování zdvojených písmen, atd.). V ruském jazyce se zpravidla

---

²⁷ KARLÍKOVÁ, H. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7844>. *Naše řeč* [online]. 2005, 2015-11-14, **88**(4) [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7844>.

²⁸ Počešťování přejatých slov včetně vlastních jmen. *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český: Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i, 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=120>.

²⁹ POKORNÝ, L. *Úvod do české lexikologie*. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta, 1980.

všechna nově přejatá slova přepisují do azbuky tak, jak se vyslovují (*default* = *дефолт*, *outsourcing* = *аутсорсинг*).³⁰

---

³⁰ Počešťování přejatých slov včetně vlastních jmen. *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český: Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i, 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=120>.

a) Přejímání slov do češtiny³¹

Proces přejímání slov je v systému jazyka už od dávných dob. Český jazyk do své slovní zásoby přijímá slova z různých jazyků, dnes především z jazyka anglického. V dřívějších dobách však na prvním místě stály jazyky jiné, byla to především latina, která na našem území dříve plnila funkci jediného spisovného jazyka a díky které máme spoustu slov z oblasti vzdělání, školství a náboženství (*škola, fara, kostel, anděl*).

Na dalším místě stojí němčina, která se v českých zemích začala objevovat v 17. století. Po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 začala upadat česky psaná literatura, velké množství české inteligence bylo nuceno emigrovat ze země a v letech 1627-1628 byla zavedena němčina jako druhý úřední jazyk. Za vlády Marie Terezie a Josefa II. byla snaha němčinu dostat do absolutního popředí a udělat z ní jediný spisovný jazyk Čech. Tyto snahy byly ale v době národního obrození (18. a 19. století) potlačeny.

Slovní zásobu českého jazyka dále obohatily jazyky jako francouzština (*manžeta, flanel, rokoko* a jiné názvy směrů), španělština (slova z oblasti vojenské - *generál, armáda,...*), italština (zvláště hudební termíny jako *piano, legato* a další), polština (*kořalka, okres*), ale také ruština (zejména v době budování socialismu, slova jako *fyzkultura, samochodný*) a další. Zdrojem jsou ale také jiné slovanské jazyky, ty se do našeho jazyka vměšovaly především v době národního obrození.

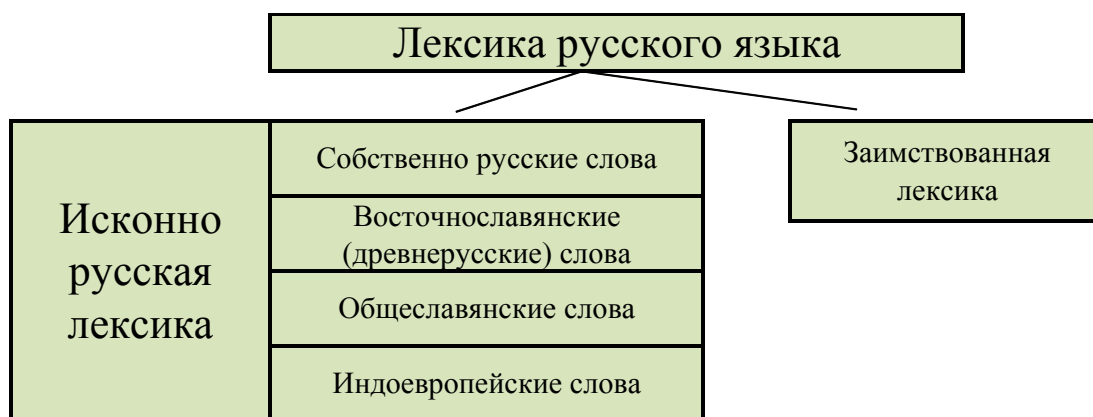
b) Přejímání slov do ruštiny

Slovní zásobu ruského jazyka lze klasifikovat na původně ruskou (slovní zásoba, která vznikla na ruském území) a na slovní zásobu přejatou. Původně ruská slovní zásoba (исконно русская лексика) se může dále členit na slova indoevropská (индоевропейские), praslovanská (praslovanská slovní zásoba neboli zásoba všech Slovanů se v ruštině často nazývá synonymem „общеславянская“), východoslovanská neboli staroruština (восточнославянские или древнерусские слова) a ruská slovní zásoba (собственно русская лексика).³²

---

³¹ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 165-166.

³² MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka I*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. s. 168-169.

Образек 2 Klasifikace slovní zásoby ruského jazyka

• **Пřejatá slovní zásoba ruského jazyka (заимствованная лексика)**

Rusko je velká země a nikdy teda neměla větší potřebu, na rozdíl od Česka, bojovat za svůj jazyk a chránit ho. Hovoříme-li o přejímání slov do ruského jazyka, lze v zásadě vydělit dvě větší skupiny přejatých slov - slova přejatá ze slovanských jazyků a slova přejatá z jazyků neslovanských.

a) Ze slovanských jazyků

Nejstarším jazykem na Kyjevské Rusi je staroslověnština, kterou sem přinesli slovanští věrozvěstové Cyril (Konstantin) a Metoděj. Slova staroslověnského původu mají své specifické znaky, které lze rozdělit na fonetické a morfologické.

Mezi fonetické znaky patří неполногласие (хлад, глас, млеко - холод, голос, молоко), spojení hlásek pa-, ла- na začátku slova (раб, ладья), spojení hlásek -жд- (невежда, чуждый), souhláska щ místo ч (мошь - мочь) nebo například hlásky е, а, ю na začátku slov (единый, агнец, юг).³³

Mezi morfologické prostředky, které jsou typické pro staroslověnštinu patří celá řada prefixů (воз-, из-, пре-, через-, atd.), sufixů (-ствие, -ство, -тва, a další) a elementů objevujících se ve složených slovech (-благо-, зло-, грехо-, atp.). Patří sem ale také sufixy adjektiv a adverbií jako například: -ущ, -ющ, -ащ а -ящ (следующий, сладчайший, atd.)³⁴

³³ ŽOFKOVÁ, H. *Cvičení a úlohy z lexikologie ruského jazyka*. Praha: Karlova univerzita, pedagogická fakulta, 1993, s. 58-59.

³⁴ ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка*. Москва, Просвещение, 1964.

b) Z neslovanských jazyků

Vedle slov, která byla přejatá ze staroslověnštiny je v ruštině celá řada dalších slov, která byla přejata z neslovanských jazyků.

V začátcích přejímání slov převládala především ústní forma a do ruštiny se dostávaly zejména turkotatarské jazyky (*баишмак, буран, кабала*, atd.), nicméně si své místo našly i jiné jazyky, například latinský - skrze polský (*школа, декан, экзамен*, a další) a řecký, a to ještě v období praslovanské jednoty (*палата, крест*, atd.).

Dále se do ruské lexiky dostávala slova z jazyků skandinávských, mezi které patří například švédština a norština, nicméně v porovnání s výše zmíněnými jazyky, je takových slov znatelně méně. V raném období šlo zejména o slova s obchodní nebo mořskou tematikou, která do ruštiny pronikala díky obchodním vztahům. Mezi další jazyky, které obohatily ruštinu se řadí němčina, která do ruské slovní zásoby vnesla slova obchodní, vojenské a umělecké tematiky (*ефрейтор, лагерь, мольберт*, a další), italština, která slovní zásobu obohatila hudební terminologií (*ария, аллегро, либретто*, atd.), francouzština (*гардероб, трико, пальто*, a další) a v neposlední řadě také angličtina, která své nepřehlédnutelné místo zaujímá i v současné době.

3.3 Porovnání ruské a české slovní zásoby³⁵

Mezi slovními zásobami obou jazyků nalezneme shody, ale také důležité rozdíly, a to nejen v jejím bohatství, ale také v systému tvoření a ve významové struktuře slova. Rozdíly slovní zásoby mimo jiné závisí na ekonomických, společenských a politických situacích a vztazích.

Hovořit o bohatství slovní zásoby obou jazyků je daleko obtížnější, než hovořit o jeho morfologickém, fonetickém nebo syntaktickém systému. Lexikální systém pracuje s neuvěřitelným množstvím jednotek a chceme-li postihnout jeho množství, lze to udělat pouze přibližně. Velký akademický slovník ruského jazyka (Большой академический словарь русского языка - БАС) v současné době obsahuje přibližně 150 000 hesel a Příruční slovník jazyka českého, nejrozsáhlejší slovník češtiny, obsahuje přibližně 250 000 hesel. Nicméně oba tyto slovníky obsahují pouze spisovnou podobu jazyka, která je čerpána z umělecké literatury.

---

³⁵ ŠMILAUER, Vladimír. *Ruské vlivy na češtinu*. Naše řeč [online]. 1941, 2015-11-15, 25(3) [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3571>.

Nikdo tedy neví, jak by porovnání dopadlo v případě, že by slovníky obsahovaly i nespisovné prvky.

Základem slovní zásoby obou jazyků je v obecném případě slovanština, která podléhala času a tak i různým sémantickým a morfologickým změnám. Na rozdíl od českého jazyka se slovní zásoba ruštiny obohacovala od jejího vzniku. Tak velká země jako je Rusko, se nikdy nemusela bát, že by její jazyk postupně zanikal a byl nahrazován jazykem jiným. V Česku existovalo období, kdy čeština nebyla úředním jazykem a tak byla její budoucnost nejistá.

S ohledem na strukturní typologii je ruština a čeština dvěma různými typy. Čeština se při tvorbě nových slov soustředí především na sufixální (příponové) tvoření a na univerbizaci (vytváření jednoslovných pojmenování) a ruština dává přednost kompozici, souslovím a lexikálně-apozičním slovům.³⁶

Vliv ruského jazyka na český započal v první čtvrtině 19. století, kdy se Jugmannova škola rozhodla z českého jazyka udělat jazyk kultury, vědy a básnictví. Jugmann při tomto nelehkém úkolu čerpal z mnoha pramenů, mezi kterými měla svou nemalou pozici i ruština. Není to ale typické přejímání slov, jde o přejímání umělé a chtěné. Do češtiny se dostávala slova především vědecká (*soustava*, *sloh*, *saranče*, *pestík*, a další), básnická (*syřý*, *unylý*, *trud*, *něha*, *šum*, atd.) a knižní. Slova denního života se k nám dostala jen velmi zřídka.

Skutečně zajímavý je fakt, do jaké míry ruský jazyk ovlivnil odborné názvosloví rostlinstva. Jan Sv. Presl ve svém Rostlináři z roku 1820 uvádí 72 názvů pocházejících z ruštiny (*hladyš* - *gládyš*, *pustoryl* - *pustoryl*, *plavuň* - *plauň*, a další).

Velké množství ruských slov se do českého jazyka dostalo v období světové války. To již byla slova poměrně jiného rázu, což je zapříčiněno především přímým stykem s ruskými vojáky, který byl zaznamenán v nespočtu románů z této doby. Na závěr lze říci, že ruština neměla na češtinu zdaleka takový vliv, jako např. němčina nebo v současné době angličtina, ale jisté působení zde bylo.

---

³⁶ VLČEK, Josef. *Porovnání slovní zásoby ruského jazyka se slovní zásobou českého jazyka*. 1. Praha: Univerzita Karlova, 1986, s. 45-48. ISBN 60-013-85.

4 Geocaching a jeho slovní zásoba

Pojem sociolekt byl v československé lingvistice poprvé použit Jánem Horeckým, předním slovenským lingvistou. Sociolekt, v případě, že dáme dohromady charakteristiky z několika použitých slovníků, lze charakterizovat jako jazyk, mluva nebo určitý jazykový styl nějaké vyhraněné sociální skupiny nebo kolektivu. Po takové definici se zajisté musí naskytnout otázka, zda je potřeba tohoto relativně nového termínu, když zde již existuje slang, argot, profesionalismy, hantýrka, žargon, apod.

Rozdíl mezi sociolektem a slangem cháme L. Janovec následujícím způsobem: „*Slang je chápán spíše jako termín charakterizující slovní zásobu s ohledem na vázanost na určité zájmové, popřípadě profesní prostředí. Sociolekt představuje pojem vymezující širěji slovní zásobu charakterizovanou sociálním příznakem - termín v zásadě zastřešuje ostatní dílčí a často těžce uchopitelné termíny (slang, argot, hantýrky apod.)*“.³⁷

V rámci sociolektu je dobré si dále vymezit pojem sociolingvistika. Sociolingvistika je lingvistická disciplína, do jejíhož zájmu se bezesporu řadí i výzkum mluvy určitých sociálních skupin (sociolekt), ale i celá řada s tím souvisejících problémů, zejména problematiky terminologie, metodologie výzkumu, správné vymezení sledované sociální skupiny a charakteristika jejích členů.³⁸

• Slang

Podle P. Hausera³⁹ se slang řadí do skupin nespisovné slovní zásoby, která je spjatá s určitým sociálním prostředím, a to buď pracovním nebo zájmovým. Slangová slovní zásoba se využívá zejména v mluveném projevu lidí, které spojuje profesní nebo zájmová činnost. Tato pojmenování bývají obvykle do značné míry expresivní. Pro příklad lze uvést například studentský slang, rybářský slang, herecký slang, slang hráčů karet atd.

---

³⁷ JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 73. ISBN 978-80-246-2231-6.

³⁸ JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 73. ISBN 978-80-246-2231-6.

³⁹ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 23-24.

- **Argot**

Pojem argot zastřešuje typ zvláštní vrstvy slovní zásoby, která bývá charakteristická v mluvě nižších vrstev nebo lze říci až společenské spodiny. V dřívějších dobách argotem mluvili zloději, překupníci, narkomani apod. a kromě těchto lidí, slovní zásobu uměl jen málokdo dešifrovat, sloužila proto převážně jako utajení. Ke slovu argot se v mnoha slovnících uvádí jako synonyma hantýrka a žargon.⁴⁰

4.1 Sociolekt geocachingu⁴¹

Při výzkumu sociolektu geocachingu se nám naskytuje hned několik důležitých problémů. Problémem je již to, že kolektiv lidí zabývajících se geocachingem je v současné době skutečně velký. Dále pak, jak již bylo v úvodních kapitolách zmíněno, neexistují pohlavní ani věkové hranice. A v neposlední řadě je zde problematika ne tak úzkých vztahů mezi členy této subkultury.

Kolektiv kešerů je velice volný a otevřený, neustále se plní novými členy a jejich přijetí není ničím omezováno. Máme tedy před sebou k výzkumu sociální skupinu, jejíž velikost je, jak z hlediska počtu lidí, tak z hlediska jejich různorodosti, skutečně neobvyklá, zpravidla se výzkumy takovýchto velkých skupin neprovádějí nebo velice málo.

Členové takto velké a různorodé komunity se mezi sebou prakticky neznají a velice málo dochází k dialogové konverzaci. Konverzace mezi členy (nepočítejme členy jedné rodiny a okruhy blízkých přátel) se z velké části skládá z komentářů ke keškám, dotazů a různých informací. Nicméně v rámci dotazů se obvykle členové obrací na všechny účastníky a ke klasickému dialogu tak nedochází. Dialog a přímá konverzace bývá umožňována na tzn. eventech (z anglického event neboli událost), což jsou speciální setkání příznivců geocachingu. Nicméně ani zde se nikdy nesejdou všichni účastníci a obvykle ani valná většina z nich. Z těchto důvodů je velice těžké sociolekt geocachingu blíže charakterizovat a analyzovat.

Z těchto důvodů lze i zvažovat do jaké míry příznivci geocachingu cítí sounáležitost ke komunitě. O sounáležitosti se zajisté dá mluvit, nicméně se, podle

---

⁴⁰ HAUSER, P., *Nauka o slovní zásobě*, Praha, 1980, s. 23-29.

⁴¹ JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 76. ISBN 978-80-246-2231-6.

všeho, projevuje spíše právě využíváním stejné slovní zásoby než ve vztazích mezi členy.

Součástí slovní zásoby geocachingu je na jedné straně velké množství spisovných, lze říci i obecných výrazů, které jsou počestělé a na straně druhé jsou zde termíny, jejichž tvar ani význam se nemění. Jádrem této slovní zásoby jsou lexémy, které označují osoby, činnost a předměty související s problematikou geocachingu, a jsou tak obvykle vázané pouze na tuto skupinu.

Velice často se v mluvě geokešerů objevují zkratky, se kterými se setkáváme výhradně na internetu, a to v logboocích a lozích (TFTC = thanks for the cache -> DzK = díky za keš).

Pojem geocaching byl k nám i do Ruska přijat z anglického kompozita, které vzniklo spojením geo (geography „zeměpis“) a cache (z cache „skryš“). Oproti ruskému jazyku, kde se zásadně využívá graficky a foneticky přepsané původní anglické slovo (геокешинг), využívá český jazyk spíše původní anglické slovo, které si upravuje pouze foneticky [geokešing]. Nicméně to není pravidlem a občas se na internetu setkáme i s počestělou podobou slova, tedy geokešing.⁴²

Pojmenování pro člověka zabývajícího se geocachingem existuje v českém jazyce poměrně značné množství, nicméně všechna pochází z původního anglického slova cacher nebo méně častého geocacher (česky: (geo)kešer, rusky (geo)кешер). V českém jazyce se ale dále objevuje i slova kačer, s přechýleným výrazem kačerka (nebo kačka), které se používá nejčastěji a je vytvořeno na základně výslovnostní podobnosti s původním anglickým slovem.⁴³ Ruský jazyk ale není výjimkou, také si utváří pro hledače kešek různých pojmenování. Kromě tradičního přejatého pojmenování кешер existuje také původně ruský pojem *искатель* (hledač) nebo *ишкач* (z ukrajinštiny hledač). Pojmem *ишкач* se také v Ukrajině označuje hra s elementy geocachingu (pravděpodobně lze přirovnat k české šipkované).

---

⁴² JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 76. ISBN 978-80-246-2231-6.

⁴³ JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 77. ISBN 978-80-246-2231-6.

4.2 Keška (тайник), její obsah, velikosti a druhy

Pojmem cache (česky: keš, keška; rusky тайник) je tradičně označována schránka či krabička, která bývá ukryta na libovolném zajímavém místě v přírodě, ve městě nebo dokonce pod vodou.

Každá taková krabička by měla obsahovat pravidla hry, informace pro do geocachingu nezasvěcené lidi, tzv. muggle (česky: mudla, rusky: новичок, маггл), propisku a takzvaný logbook (логбук). Logbook je kniha nebo sešit, do kterého se kešer podepíše (lze uvést své pravé jméno nebo přezdívku - nick, například takovou, pod kterou jste k nalezení na webových stránkách) a fyzicky tak dokáže svou návštěvu a nalezení keše. Akcí, kdy se kešer do této návštěvní knihy podepisuje se v češtině říká zalogování (добавление записи, оставить запись). V kešce lze nalézt na jedné straně cenné věci (ништяк), například přívěsky, a na straně druhé tzn. geoodpad (геоотход), který mohou představovat kameny, dřívka a podobně. Dále bývají obsahem kešky tzn. trackovací předměty neboli trasovatelné předměty (трекаблы), o kterých bude pojednáno v jedné z následujících kapitol.

Každá nová keška musí být nejprve schválena tzn. reviewerem (rusky: ревьюер) a poté je zaregistrována na oficiálních stránkách a je přidán její, poměrně důkladný, popis. Takovým informacím se říká listing (листинг) a přidává je majitel kešky, rusky владелец (owner). Listing obvykle obsahuje popis kešky a někdy i fotografie. Tradičně se uvádí druh kešky, její velikost, atributy (doporučené roční období, denní doba a způsob získání) obtížnost a v neposlední řadě její umístění, které se tradičně zaznamenává souřadnicemi. U některých kešek se dále objevují tzv. waypoints (дополнительные точки), což jsou doporučená místa v blízkosti kešky, kterými mohou být například parkoviště nebo památky a další zajímavosti.

Dohromady existuje pět velikostí kešky, které nesou názvy nano, micro, small, regular a large. Na oficiálních stránkách geocachingu se v ruském ani českém jazyce nepoužívají žádné ekvivalenty těchto názvů.

4.2.1 Základní typy kešek⁴⁴

- Traditional geocache (česky: tradiční keška, rusky: традиционный тайник) - je nejjednodušší a zároveň původní typ kešky, který spočívá v hledání schránky podle GPS souřadnic
- Multi-cache (česky: multikeš, multina, rusky: пошаговый тайник) - cesta k této kešce bývá s více zastávkami, při čemž na každé zastávce získáme náповědu, jakým směrem dále pokračovat
- Mystery cache (česky: mysterka, rusky: тайник-загадка) - tomuto typu kešky se také někdy říká puzzle, protože obvykle obsahuje různé rébusy, po jejichž vyřešení získáme souřadnice
- Earth cache (česky: earth keš, rusky: геологический тайник) - tento typ kešky si za cíl klade keškaře vzdělat nebo poučit o daném místě, kešer obvykle dojde na místo, něco zjistí, poučí se, případně se vyfotí a své odpovědi, fotografie apod. pošle ownerovi kešky, který pak povolí zalogování
- Letterbox hybrid (česky: letterbox, rusky: letterbox) - v případě tohoto typu se poklad hledá bez pomoci GPS, ale díky např. fotografiím nebo nakreslené mapě
- Wherigo cache (česky: wherigo, rusky: тайник wherigo) - jde o způsob hledání kešek, který je obohacen o virtuální prvky ve formě virtuální hry, která lze spustit na určených souřadnicích a lze hrát pouze na některých GPS zařízeních
- Lab caches (česky: Laboratorní keš, rusky: лабораторный тайник) - pod tímto názvem se skrývají nové typy keší, které jsou touto formou testovány a po jejich odlovení může každý kešer vyjádřit, nejčastěji formou dotazníku nebo komentáře, svůj názor

---

⁴⁴ *Типы кеши*. Geocaching [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

4.2.2 Další typy kešek

Mezi další typy kešek jsou řazeny takové, které ještě lze na některých místech nalézt (virtuální keška na Karlovo mostě nebo na Staroměstském náměstí), ale tvorba nových je již zakázána. V ruském jazyce se pro označení těchto typů kešek používá pojem „Реликтовый тайник“ (od slova relikv = pozůstatek, zbytek). V angličtině se užívá slovního spojení Grandfathered cache („dědečkové kešek“).

- Virtual cache (česky: virtuální keška, rusky: виртуальный тайник) - v případě tohoto typu kešky se nehledá krabička, ale z najitého místa je nutné poslat ownerovi kešky vaši fotografii z místa
- Webcam cache (česky: webcam keš, rusky: веб-камера) - obdoba virtuální kešky s rozdílem, že se fotografie pořizuje přes internet za pomoci městských webových kamer
- Locationless cache (česky: keš bez umístění, rusky: тайник без координат (обратный) - lze považovat za opak tradičního keše, protože místo ukryté schránky hledáte konkrétní místo a jeho GPS souřadnice

V oblasti druhů kešek se slova v obou jazycích tvoří různými způsoby, obecně se však v největší míře využívá tvoření kalků nebo využívání původních anglických slov (letterbox, wherigo). V českém jazyce se častěji než v ruském využívají původní anglická slova, která si graficky, a někdy i foneticky jazyk přizpůsobí (multikeš). K těmto slovům jsou pak v češtině často tvořeny další, obvykle slangové výrazy (mysterka, multina).

Pravděpodobně ve stejné míře oba jazyky tvoří kalky, tedy napodobují nebo překládají cizí předlohu (v ruštině: тайник-загадка, виртуальный тайник; v češtině: tradiční keška). Rozdíly a shody v obou jazycích by mohla nejlépe nastínit následující tabulka (Tabulka 1 Rozdíly a shody v pojmenovávání kešek).

Anglicky	Česky	Způsob tvoření	Rusky	Způsob tvoření	Shoda
Traditional geocache	Tradiční keška	Kalkování	Традиционный тайник	Kalkování	Ano
Multi-cache	Multikeš	Kalkování	Пошаговый тайник	* ¹	Ne
Mystery cache	Mysterka	* ²	Тайник-загадка	Kalkování	Ne
Earth cache	Earth keš	Užití ang. slova	Геологический тайник	Kalkování	Ne
Letterbox hybrid	Letterbox	Užití ang. slova	Letterbox	Užití ang. slova	Ano
Wherigo cache	Wherigo	Užití ang. slova	Тайник wherigo	Užití ang. slova	Ano

Tabulka 1 Rozdíly a shody v pojmenovávání kešek

*¹ пошаговый = postupný, pozvolný - název vychází z podstaty typu kešky

*² v českém jazyce se nejprve užíval původní anglický název, poté se objevil hovorový výraz *mysterka*, který ho ve využívání předčil

4.3 Trasovatelné (trackovací) předměty

Trasovatelné neboli trackovací předměty (трекаблы) jsou předměty, které se nachází uvnitř keše a jejich cílem je cestovat ze schránky do schránky. Trasovatelné předměty se dají zakoupit na internetu a každý takový předmět má své jedinečné číslo, díky kterému může vlastník na internetu sledovat trasu svého předmětu.

Pravděpodobně nejtradičnějšími představiteli těchto předmětů je tzn. Travel bug (геожук) nebo Geocoin (česky: geomince, rusky: геомонеты). Oba tyto předměty se za jistý finanční obnos dají pořídit na internetovém obchodě, existují ale i levnější verze takových předmětů, tzv. Geokrety (česky: geokrtek, krtek; rusky: геокрот) jsou nekomerční předměty, které se získávají zadarmo. Princip je stejný a rozdíl je pouze v tom, že majitel geokrta zapisuje a sleduje na jiných internetových stránkách než majitel komerčních trasovacích předmětů.

Všechny výše uvedené názvy trasovatelných předmětů jsou v ruštině vytvořené kalkováním. Každé ruské slovo je vytvořeno skládáním, a to slova geo a přeloženého anglického výrazu. V českém jazyce se obvykle nepřekládá Travel bug a využívá se tedy původní anglické slovo, nicméně existují lidé, kteří výrazu „cestující brouk“ užívají. Rozdíly a shody ve způsobu tvoření pojmenování trasovatelných předmětů pomůže nastínit následující tabulka (Tabulka 2 Způsob tvoření pojmenování trasovatelných předmětů)

Anglicky	Česky	Způsob tvoření	Rusky	Způsob tvoření	Shoda
Travel bug	Travel bug	Užití ang. slova	Геожук	Kalkování	Ne
Geocoin	Geomince	Kalkování	Геомонеты	Kalkování	Ano
Geokret	Geokrtek	Kalkování	Геокрот	Kalkování	Ano

Tabulka 2 Způsob tvoření pojmenování trasovatelných předmětů

5 Analýza lexikálních jednotek geocachingu

V praktické části této bakalářské práce bude kontrastní metodou rozebrána slovní zásoba geocachingu v ruském a českém jazyce. Slova budou postupně, pro lepší orientaci, rozebírána podle abecedního pořádku shodného s rozložením české abecedy.

Slova budou vždy uváděna v tabulkách o dvou sloupcích (jeden sloupec pro každý jazyk) a čtyřech řádcích, ve kterých bude vždy uvedeno slovo, gramatická kategorie (rod a koncovka 2. pádu), způsob vytvoření (původní jazyk a slovo a způsob vytvoření) a příklad použití ve větě. V každé vzorové větě bude, pro lepší orientaci, rozebírané slovo tučně zvýrazněno. Příkladové věty jsou vybírané především z ruských a českých webových stránek zabývajících se geocachingem, a to buď z oficiálních článků nebo diskuzí.

Vedle některých slov se nachází dodatečné vysvětlení pojmu, které nebylo v předchozích kapitolách zmíněno a v případě slov, která bude nutné více a dopodrobna rozebrat, bude se tento dodatečný rozbor nacházet bezprostředně pod samotnou tabulkou.

drive-in(-cache) - keš, ke které je možné dojet dopravním prostředkem (především autem)	бамперный тайник
nesklonné (žen. rod, -e)	сочетание слов, -ого, -а
využití původního ang. slova	из русского слова <i>бампер</i> (nárazník u auta) -> typ keše, ke které se dá snadno dostat autem
Jako drive-in mohou být v logu označovány i kešky, ke kterým většina kačerů dojde nebo dojede na kole, ale konkrétní nálezce "si dal tu práci" a dojel k ní autem nebo motocyklem. ⁴⁵	Бамперщик - игрок, который берет бамперные тайники , т.е. старается подъехать к любому тайнику на машине. ⁴⁶

⁴⁵ Základní pojmy a zkratky používané v geocachingu. In: Ulli [online]. 2011 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.ulli.cz/geocaching/zakladni-pojmy-a-zkratky-pouzivane-v-geocachingu>.

⁴⁶ Геокешерский словарь. In: Neocaching [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>.

earth keš	геологический тайник
muž. rod, -e, kolokace	сочетание слов, -ого, -а
z ang. earth mystery cache - částečné využití původního ang. slova + kalkování	из англ. earth cache - kalkování
Na území naší republiky bylo k 23. září 2015 celkem 625 Earth keší , takže výběr je skutečně široký. ⁴⁷	Предлагаю обменяться идеями, где в Москве можно было бы создать геологические тайники (earthcaches), который, скажем так, с большой вероятностью пройдут спецревьюеров на сайте. ⁴⁸

Lze si povšimnout, že převážně v češtině se velké množství slov využívá v původní anglické podobě, zatímco ruština si tato slova upravuje a překládá. Existují ale univerzální slova, která si neupravuje ani jeden jazyk. Pro představu lze uvést například slovo CITO (Cache In, Trash Out), což je ekologické setkání kešerů.

event	встреча
muž. rod, -u	жен. род, -и
využívá se původní anglické slovo	перевод, русское слово
Všechny úkoly a program eventu jsou dobrovolné a není tedy možné podmínit zalogování jakýmkoliv úkolem. ⁴⁹	Региональная летняя встреча нижегородских геокэшеров состоится 27-28 июня 2015 года на берегу реки Троица. ⁵⁰

Slovo event (встреча) je v českém i ruském jazyce dále doplňováno kongruentními atributy původem z anglického jazyka, které jsou využívány s ohledem na to, jak velký event se předpokládá. Zpravidla se využívá slov *giga* (гига)

⁴⁷ Najdi Earth keš, oslav výročí a získej suvenýr. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://kesky.cz/najdi-earth-kes-oslav-mezinarodni-den-a-ziskej-suvenyr/>.

⁴⁸ Геологические тайники в Москве. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/357719.html>.

⁴⁹ Komentovaná pravidla pro schvalování keší a eventů. *Wiki českých reviewerů* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://reviewer.cz/komentovana_pravidla_pro_zakladani_kesi#eventy

⁵⁰ Нижегородская летняя встреча 2015. *Geocaching* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=101&cid=17180>

a *mega* (мега). Vznikají tak kolokace giga-event (гига-встреча) a mega-event (мега-встреча).

Podobně jako názvy eventů se tvoří i názvy různých velikostí kešek. Tato pojmenování se tvoří pomocí slov nano (нано) a *micro* (микро).

Dále se těchto původně anglických atributů využívá v ruském jazyce pro pojmenování kešek podle věku (микрокешер 0-5 let; миникешер 5-10 let). V českém jazyce se pro tyto případy užívá komponentu geo-, viz dále.

geocaching (geokešing)	геокешинг
muž. rod, -u	муж. род, -а
Z ang. geocaching - transliterace	Из англ. geocaching - transliterace
Geocaching je celosvětová hra využívající GPS zařízení pro hledání ukrytých pokladů. ⁵¹	Геокешинг может претендовать на титул самого быстрорастущего хобби на открытом воздухе. ⁵²

geokrtek	геокрот
muž. rod, -a	муж. род, -а
kompozitum - geo + krtek, z ang. geokret - kalkování	компози́т гео + кро́т, из англ. geokret - kalkování
GeoKrtci je nekomerční obdoba Travelbugu a je podobný Geolutinu nebo Quicklogu. Je založená na sledování předmětů, které hráči geocachingu nechávají v keších. ⁵³	ГеоКрот не предмет обмена. Чтобы взять ГеоКрота не нужно что-то помещать в тайник взамен. ⁵⁴

⁵¹ *Geocaching 101: Hra. Geocaching* [online]. Groundspeak, 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.

⁵² *Геокешинг помог моим ученикам узнать больше о природе. In: Neocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/lockyer>.

⁵³ *Slovníček pojmů geocaching. Geocaching Písek* [online]. Písek, 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geocachingpisek.webnode.cz/slovnicek-geocachingu/>

⁵⁴ *Геокрыты - новая фишка в геокешинге. Yarider* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://yarider.ru/index.php/elements/terra/geocaching/76-2012-04-08-07-44-59>

geomince	геомонета
žen. rod, -e	жен. род, -ы
kompozitum - geo + mince, z ang. geocoin - kalkování	комползит гео + монета, из англ. geocoin - kalkování
ŠKODA představuje geocachingovou soutěž. Vše, co je potřeba udělat, je najít GC ŠKODA Octavia Scout, vytvořit její fotku a nahrát ji na geocaching.com. Mapa všech geomincí je pro vás připravena níže. ⁵⁵	Обычно геомонеты путешествуют по тайникам, переходя из одного контейнера в другой. ⁵⁶

geoodpad	геомусор
muž. rod, -u	муж. род, -а
kompozitum - geo + odpad	сложное слово - гео + мусор
Skrýš mi dala chvíli zabrat, ale geodálnice nakonec pomohla. V krabičce byl geoodpad . ⁵⁷	Появление ништяков в тайниках, это традиция. Для одних это геомусор , а для других ништяки. ⁵⁸

Kompozit složených za pomoci geo se v oblasti geokešingu objevuje čím dál tím více, a to platí pro ruský i český jazyk. V českém jazyce se tak téměř každé slovo stává specifickou kešerskou terminologií. L. Janovec⁵⁹ uvádí slova jako *geopes*, *geomanželka*, *georobátko*, *geomamka*, atd., přičemž komponent geo znamená „zabývající se geocachingem“. Stejně tak je využíván komponent mudlo, který nese význam „nezabývající se geocachingem“.

⁵⁵ Škoda: *Oslovuje vás geocaching?* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.skodageocaching.com/cs>.

⁵⁶ *Геокешерский словарь. Neocaching* [online]. 2010 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>.

⁵⁷ *Просмотр записи*. In: Geocaching [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/seek/log.aspx?LUID=f2657667-6e37-4edd-8dc1-603300f3c21c>.

⁵⁸ *Ништяки для тайников*. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/284409.html>.

⁵⁹ JANOVEC, L. *Sociolekt geocachingu*. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, s. 79. ISBN 978-80-246-2231-6.

GPS zařízení	GPS-навигатор (ЖПС)
stř. rod, -í	муж. род, -а
z ang. GPS (Global Positioning System) navigation, překlad	из англ. GPS navigation, перевод
Pokud tvé GPS zařízení nelze připojit k počítači, budeš muset zadat souřadnice do zařízení ručně. ⁶⁰	Геокешинг – игра в реальном мире, где главная задача заключается в поиске сокровищ с помощью GPS-навигатора . ⁶¹

hint (náповěda)	хинт
muž. rod, -u; žen. rod, -y	муж. род, -а
Z ang. hint - užití ang. slova nebo překlad	Из англ. hint - transliterace
Náповěda , neboli hint , je text či obrázek, který ti má pomoci při nalezení kešky. Je jen na zakladateli keše, jak moc bude v tomto směru konkrétní – někdy můžeš v hintu najít velmi podrobný popis, jindy naopak autor může mlžit. ⁶²	Хинт это подсказка владельца тайника, обычно текстовая, которая служит для облегчения поиска тайника на местности. См. также Спойлер. ⁶³

keš, keška	тайник
žen. rod, -e; ky	муж. род, -а
Z ang. cache - transliterace, přechylování	Из англ. cache - lexikální kalk
Keše mohou mít různou velikost i vzhled. Můžeš se setkat s malými i velkými kešemi z plastu nebo kovu, ale i s takovými, které vypadají jako kámen. ⁶⁴	Наиболее высокий традиционный тайник заложен в 2010 году на восточной вершине двуглавого Эльбруса на высоте 5577 метров. ⁶⁵

⁶⁰ *Geocaching 101: Začínáme*. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

⁶¹ *Geocaching 101: Игра*. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.

⁶² *Náповěda/Hint*. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://kesky.cz/slovnicek-pojmu-v-geocachingu/napovedahint/>.

⁶³ *Геокешерский словарь*. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>

⁶⁴ *Geocaching: Naučte se geocaching*. In: *Pohádkové Krkonoše* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://pohadkove.krkonoze.eu/geocaching/>.

keš bez umístění - v případě této keše se nehledají ukryté schránky, ale konkrétní předměty a jejich souřadnice ⁶⁶	тайник без координат (обратный)
žen. rod, -e, kolokace	муж. род, -а, сочетание слов
z ang. locationless cache - kalkování	из англ. locationless cache - kalkování
Keše bez umístění mohou být považovány za opak tradiční keše. ⁶⁷	Тайник без координат – традиционный тайник, только наоборот. ⁶⁸

(geo)kešer	(geo)кешер
muž. rod, -a	муж. род, -а
z ang. (geo)cacher - transliterace	из англ. (geo)cacher - transliterace
Nepovoluje se umístění keše na mostních konstrukcích, lávkách či technologických přemostěních a tzv. produktovodech, kde není oficiální chodník pro veřejnost a kde tedy kešer nemá co pohledávat. ⁶⁹	Ведь хотел он одного только - чтобы познали кешеры сюда попавшие о тайнах великих истории Руси-матушки, что скрывают стены кремля древнего. ⁷⁰

⁶⁵ *Высокогорные тайники мира*. In: *Neocaching* [online]. 2012 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/mounts>.

⁶⁶ Типы кеши. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

⁶⁷ Типы кеши. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

⁶⁸ Типы тайников. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

⁶⁹ *Komentovaná pravidla pro schvalování keší a eventů*: Mosty, lávky, technologická přemostění, produktovody. In: *Neocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://reviewer.cz/komentovana_pravidla_pro_zakladani_kesi.

⁷⁰ "Сказ про удалого молодца, так тайник и не создавшего". In: *Neocaching* [online]. 2006 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=234>.

laboratorní keš	лабораторный тайник
žen. rod, -e, kolokace	муж. род, -а, словосочетание
z ang. lab (laboratory) cache - kalkování	из англ. lab (laboratory) cache - kalkování
Laboratorní keše jsou dočasné a jejich dostupnost je obvykle omezena na kešery, kteří se účastní Mega-Eventů. ⁷¹	Однако, кликнув по ссылке, вы не попадете ни на карту, ни на список всех лабораторных тайников : поскольку каждый Lab Cache - явление временное, этакий бонус для участников конкретной гео-встречи, то, получается, вести их общий список, вроде бы, и смысла нет. ⁷²

listing	страница тайника
muž. rod, -u	жен. род, -ы
Užití původního ang. slova	русское слово
Pokud máš zařízení DeLorme, Magellan nebo Garmin, která se dají připojit k počítači, můžeš k přenesení listingu keše do tvého GPS zařízení využít funkci "Přenést do GPS". ⁷³	Если у вас GPS-устройство DeLorme, Magellan или Garmin, которое подключается к компьютеру через интерфейсный кабель, вы можете использовать кнопку "Отправить на GPS" на странице тайника . ⁷⁴

⁷¹ *Komentovaná pravidla pro schvalování keší a eventů. Wiki českých reviewerů* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://reviewer.cz/komentovana_pravidla_pro_zakladani_kesi.

⁷² *Lab caches. Geocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/322185.html>.

⁷³ *Geocaching 101: Začínáme*. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

⁷⁴ *Geocaching 101: Начало*. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

log	зачёт
muž. rod, -u	муж. род, -а
Užití původního ang. slova	перевод, русское слово
Logy jsou prováděny dvojmo - fyzicky (do logbooku) a na internetu. Prvním je zápis do logbooku uvnitř schránky cache, druhým je zápis u listingu cache na internetovém serveru. ⁷⁵	Зачёт получен с первого захода. Наверное к зиме все скамейки вернулись на свои места. ⁷⁶

logbook	логбук
muž. rod, -u	муж. род, -а
využívá se původní anglické slovo	из англ. logbook - transliterace
Keš vždy obsahuje logbook , do kterého zapíšeš svoji návštěvu. Jakmile keš najdeš, zapiš se do logbooku . ⁷⁷	При том, что каждый по-своему логбук вытаскивает, помнит, криво запишет обратно и, возможно, отщипнет кусочек, чтобы записать трекинг найденного жука. ⁷⁸

logsheet - varianta logbooku, která se dává do malých kešek	логшит
muž. rod, -u	муж. род, -а
využívá se původní anglické slovo	из англ. logsheet- transliterace
Zdravím všechny kolegy a rád bych se zeptal, jakým způsobem naložit s popsánými logbooky, nebo z obou stran popsánými logsheety ? ⁷⁹	Тайники в центре города посещаются так часто, а логшиты в них такие крошечные и так быстро заполняются, что авторы, видимо, не успевают. ⁸⁰

⁷⁵ Log. Wiki geocaching [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Log>.

⁷⁶ Мельницы Меншикова. Геокешинг [online]. 2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.geocaching.ru/?pn=101&cid=15603>

⁷⁷ Geocaching 101: Hledání keší. In: Geocaching [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.

⁷⁸ Да не оскудеет земля русская талантами.. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/311555.html?thread=2925315>

⁷⁹ Popsaný logbook, logsheet - co s nimi? In: Geocaching [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geocaching.cz/topic/1567-popsaný-logbook-logsheet-co-s-nimi/>.

⁸⁰ Логшиты. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/241061.html>

(geo)mudla	маггл
muž. rod, -y	муж. род, -а
z ang. muggle - umělé slovo *	из англ. muggle - transliterace
Musel jsem s vyjmutím cache počkat asi čtvrt hodiny, než mudlové odešli. ⁸¹	Посторонний человек, не знакомый с игрой. Слово происходит из лексикона героев эпоса о Гарри Поттере, где магглами называли людей, не обладавших магическими способностями. ⁸²

* Vznik pojmenování „mudlové“ je již ve svých začátcích velice zajímavý. V mnoha jazycích bylo pojmenování pro lidi bez kouzelnických schopností přeneseno z angličtiny (v němčině muggles). Českých překladatel knih o Harry Potterovi zvolil velice důmyslnou taktiku: „*Lidé, kteří neumějí čarovat, jsou anglicky muggles. Ve slovníku ovšem zjistíte jen to, že muggle je slangově marihuana, což paní Rowlingová určitě nemyslela, takže i u ní je to umělé slovo. Muglové by asi nebylo to pravé, g je v češtině spíš cizorodá hláska; ale slovo mudla už zní česky, je to cosi ušmudlaného a poněkud pejorativního, asi jako šmudla nebo budla*“.⁸³

multi keš	пошаговый тайник
muž. rod, -e, kolokace	сочетание слов, -вого, -а
z ang. multi cache - transliterace	пошаговый = pozvolný, vychází z podstaty odlovení kešky, ruské slovo
Multi keš , nebo též „multina“, je zpravidla definována nutností navštívit dvě nebo více míst. Teprve na poslední zastávce je samotná keš. ⁸⁴	Подумываю о размещении пошаговых тайников на geocaching.com . Не могли бы игроки ответить на пару-тройку вопросов? ⁸⁵

⁸¹ *Mudla*. In: *GeoWiki* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Mudla>.

⁸² *Геокешерский словарь: Маггл*. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>.

⁸³ BOLFOVÁ, E. *Harry Potter und seine tschechische und deutsche Übersetzung*. Pardubice, 2008. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická.

⁸⁴ *Multi keš*. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://kesky.cz/slovnicek-pojmu-v-geocachingu/multi-kes/>.

mysterka	тайник загадка
žen. rod, -y	сочетание слов, -а, -и
z ang. mystery cache - kalkování -> slang	из англ. mystery cache - kalkování
Dnes jsem si vyhledala slibnou mysterku a zítra se budu vyskytovat v okolí. Jenže jsem opravdu nezkušeněj začátečník a nemůžu ji dešifrovat.	В тайнике-загадке место закладки можно узнать только после успешного решения задачи (иногда задачи бывают весьма сложные).

poklad (cenný obsah kešky)	ништяк
muž. rod, -u	муж. род, -а
česká slova	русское слово
Geocaching dává rodičům naprosto nový výchovný prvek. Při hledání pokladu dostanou vycházky nový rozměr – mají jasně daný cíl. Děti přiměřeného věku se mohou zapojit do hráčské komunity. ⁸⁶	Другие игроки, когда находят тайник, могут взять из ништяков что-нибудь себе, положить туда что-нибудь взамен, и оставить записку. ⁸⁷

prémiový účet	премиум-аккаунт
muž. rod, -u, kolokace	муж. род, -а
z ang. premium account - kalkování	из англ. premium account - transliterace
Prémiový účet je varianta účtu kterou vám Groundspeak zpřístupní pokud zaplatíte roční poplatek 30€. ⁸⁸	Купить премиум аккаунт для меня не большая проблема, но пока что я не хочу этого делать. ⁸⁹

⁸⁵ Пошаговые тайники на geocaching.com. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/167684.html?thread=1415684>.

⁸⁶ Co je geocaching: Geocaching a děti. In: Геокешинг [online]. 2015 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geovera.cz/geocaching/co-je-geocaching/>.

⁸⁷ Что такое геокешинг. In: Геокешинг [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://vk.com/wall-48687874_61.

⁸⁸ Prémiový účet. GeoTřebíč [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.geotrebic.cz/gtwiki/doku.php?id=geo:help:premium>.

⁸⁹ Premium Geocaching.com. Geocaching [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/327627.html>.

reviewer	ревьюер
muž. rod, -a	муж. род, -а
využívá se původní anglické slovo	из англ. reviewer - transliterace
Jak se díváš na službu, kterou děláš? Znám spousty hlasů, které tvrdí, že Skupec je přísný reviewer . ⁹⁰	У ревьюера еще до публикации тайника может возникнуть вопрос, как будущий владелец кеша собирается его поддерживать. ⁹¹

tradiční keš	традиционный тайник
muž. rod, -í, -e, kolokace	сочетание слов -нного, -а
z ang. traditional cache - kalkování + transliterace	из англ. traditional cache - kalkování
Tradiční keše stojí prakticky v začátcích geocachingu a těchto keší je zdaleka nejvíc ze všech. ⁹²	Традиционный тайник představuje sobou kontejner s kryškou, v kterém se nachází «сокровища»: мелкие предметы и блокнот для тех, кто нашел тайник. ⁹³

K pojmu tradiční keš byl v českém jazyce také vytvořen slangový výraz *tradička* (žen. rod, -y). Takové slangové výrazy jsou v českém jazyce velice běžné, dalším příkladem může být slovo kačer (kešer, muž. rod, -a), kačerka nebo kačka (žen. rod, -y - přechylování), mysterka (mystery cache, žen. rod, -y) nebo multina (žen. rod, -y).

⁹⁰ Rozhovor se Skupcem Reviewerem. *Geokladno* [online]. 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geokladno.cz/tag/reviewer/>

⁹¹ Владельцы и авторы. *Neocaching* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/owners>

⁹² Druhy keší: Tradiční keš. In: Geocaching [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.rlq.cz/page/druhy-kesi/8>

⁹³ На поиски сокровищ с GPS. In: *Terve* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://terve.su/geokeshing>.

trasovatelný předmět	трекабл
muž. rod, -u, kolokace	муж. род, -а
z ang. trackable items (track = cesta) - kalkování	из англ. trackable items - transliterace univerbizace
Časté jsou i ztráty trasovatelných předmětů , které si především nováčci pletou s obyčejnými předměty na výměnu. ⁹⁴	Трекаблы путешествуют по миру из одного контейнера в другой. Маршрут трекабла можно отследить на сайте. ⁹⁵

trackovací číslo	трекинг-код (уникальный код)
stř. rod, -a	муж. род, -а,
od slova trackovací předmět	из англ. trackable + code, transliterace
Společné mají všechny trackovatelné předměty to, že je na nich vyraženo unikátní trackovací číslo a poznámka o tom, že jsou zalogovatelné na Geocaching.com. ⁹⁶	Общая черта всех трекаблов – уникальный код (трекинг-код) и фраза о том, что этот трекабл можно отслеживать на Geocaching.com. ⁹⁷

travel bug	геожук
muž. rod, -u	муж. род, -а,
Užití původního anglického slova	компози́т гео + жук, из англ. travel bug - kalkování
Travel bug a podobné trackovatelné přívěsky umožňují označit unikátním trackovacím číslem jakýkoliv předmět a sledovat jej v systému geocachingu. ⁹⁸	Кто-то нашел тайник и случайно выронил геожука! ⁹⁹

⁹⁴ *Geocaching – zábava pro všechny*. In: Třípól [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.3pol.cz/cz/rubriky/bez-zarazeni/299-geocaching-zabava-pro-vsechny>.

⁹⁵ *Геокешерский словарь: Трекабл*. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>

⁹⁶ *Geocaching 101: Trackovatelné předměty*. In: *Neocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide>

⁹⁷ *Geocaching 101: Трекаблы*. In: *Neocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>

⁹⁸ *Travel bug*. In: *Geokes* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geokes.cz/Travel-bug/>.

virtuální keš	виртуальный тайник
žen. rod, -e, kolokace	муж. род, -а
z ang. virtual cache - kalkování	из англ. virtual cache - kalkování
Požadavky pro zalogování virtuální keše se různí - může to být zodpovězení otázky o místě, pořízení fotografie, splnění úkolu atd.	Виртуальные тайники рекомендуется закладывать игрокам, имеющим опыт создания традиционных тайников, т.к. интересный виртуальный тайник создать сложно.

webcam keš	веб-камера
žen. rod, -e, kolokace	жен. род, -ы
z ang. webcam cache - původní angl. slovo + transliterace	из англ. webcam(era) - transliterace
V České republice je v současnosti 6 aktivních webcam keší . ¹⁰⁰	Виртуальные тайники, веб-камеры и обратные тайники сегодня можно найти на http://www.waymarking.com . ¹⁰¹

základní členství	базовый аккаунт
stř. rod, -í	муж. род, -а
z ang. basic membership, kakování	из англ. basic (membership) account, překlad + transliterace
Pro nalezení keše je nutné dodržet těchto 8 kroků: Získej zdarma základní členství ... ¹⁰²	Но успешно играть можно и с базовым аккаунтом . ¹⁰³

⁹⁹ *Геожук нашел владельца*. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/376343.html>.

¹⁰⁰ *Webcam keše v ČR*. *GeoWiki* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://wiki.geocaching.cz/wiki/Webcam_keše_v_ČR.

¹⁰¹ *Типы тайников*. *Neocaching* [online]. 2010 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/book/export/html/245>.

¹⁰² *Geocaching 101: Hra*. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>

zalogovat	оставить запись
dok. vid, 1. j. -u	сов. вид, 1. ед. -лю
z ang. log (zápis)	sémantický kalk
Můžeš si z keše také vzít nějaký předmět - jen tam místo něj nechej něco ve stejné nebo vyšší hodnotě. Poté se ujisti, že jsi do keše vše vrátil a vrať krabičku na své původní místo. Nakonec navštiv listing keše a zaloguj svůj nález. ¹⁰⁴	Потом верните контейнер на место – туда, где вы его обнаружили (даже если вы думаете, что для тайника есть место получше). Зайдите на страницу тайника и оставьте запись о своем приключении. ¹⁰⁵

5.1 Sumarizace analýzy lexikálních jednotek geocachingu

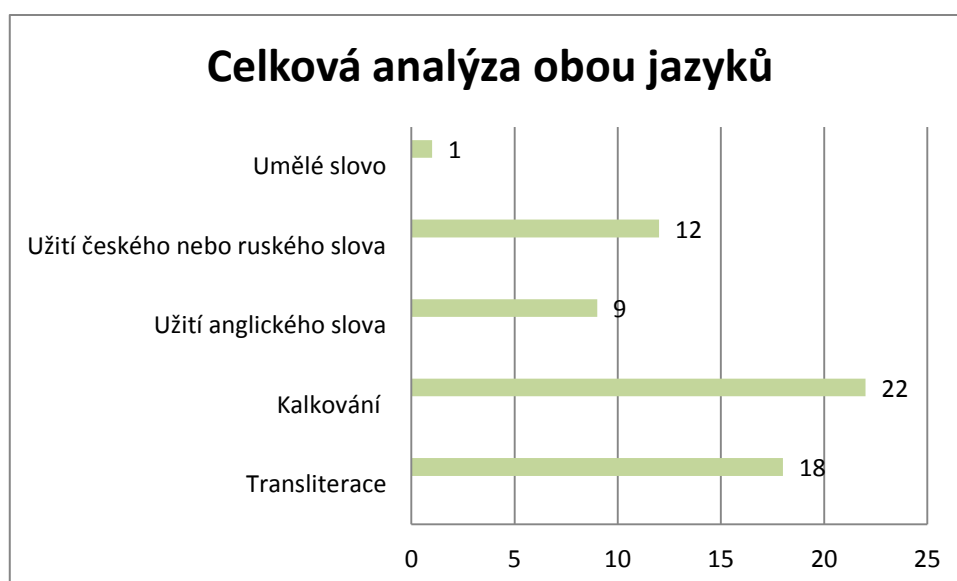
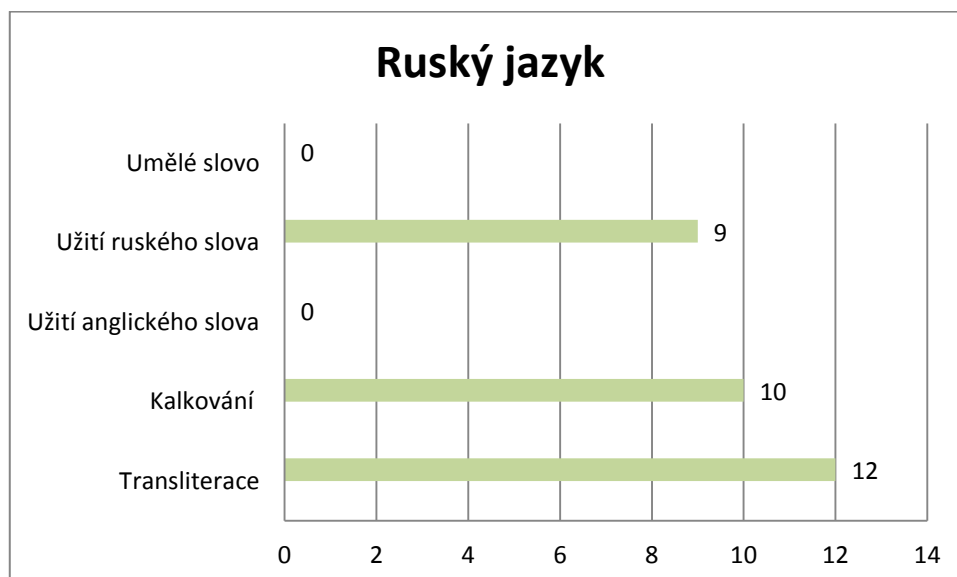
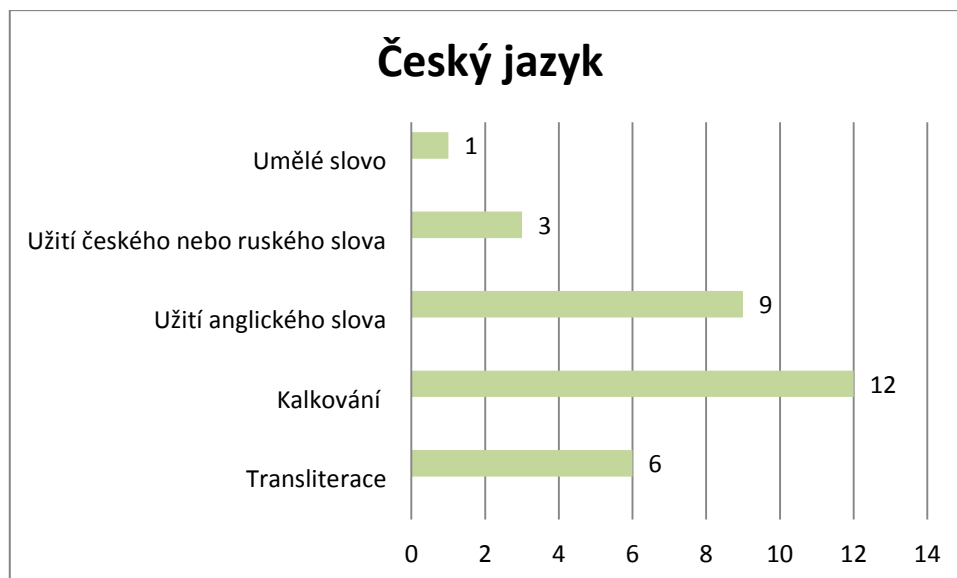
Výsledek analýzy lexikálních jednotek oblasti geocachingu nám v první řadě ukázal, jak se jednotlivé lexikální jednotky liší ve třech jazycích (český, ruský a anglický), a také jsme se dozvěděli, jakými způsoby je nejčastěji obohacována slovní zásoba v oblasti geocachingu v obou probíraných jazycích. V této oblasti jsme zaznamenali celkem velké rozdíly, viz grafy.

Největší rozdíl spočívá v užívání původních anglických slov. Zatímco 9 z 31 analyzovaných slov je v české slovní zásobě geocachingu využíváno v původní anglické podobě, v ruském jazyce takové slovo není ani jedno. Dalším značným rozdílem je užívání původních ruských a českých slov. V obou jazycích se takové případy objevují, nicméně v ruském jazyce jde o 9 slov z 31 a v jazyce českém o pouhá 3 slova. Ne tak značný rozdíl je v oblasti transliterace, která se objevuje ve značné míře v obou jazycích, a to 6 slov v českém a 12 slov v ruském jazyce. V oblasti kalkování je rozdíl téměř zanedbatelný, v českém jazyce je takových slov 10 a v ruském 12.

¹⁰³ Интерфейс, регистрация, выбор тайника. In: *Геокеешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/71840.html>.

¹⁰⁴ Geocaching 101: Hledání keší. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.

¹⁰⁵ Geocaching 101: Поиск тайника. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

6 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala novodobou navigační hrou geocaching, a to především její specifickou slovní zásobou v českém a ruském jazyce. V začátcích této práce se nejprve definovala podstata hry, její historie v Rusku a České republice, průběh, pravidla a její nedílné součásti, jako je navigační systém GPS, druhy kešek a jejich obsah. Geocaching vznikl v roce 2010 a od té doby se hraje téměř po celém světě. Hra spočívá v hledání schovaných krabiček (kešek) podle GPS souřadnic.

Následující kapitoly práce pak obšírněji popsaly obecnou problematikou slovní zásoby, přiblížily její klasifikace a rozvrstvení, které bylo sledováno z hlediska slohové příznakovosti. V neposlední řadě jsme se zaměřili na metody jejího obohacování, a to morfologickým, syntaktickým a sémantickým způsobem, zkracováním (abreviací) a hlavně přejímáním slov z cizích jazyků.

Poslední část teoretické části práce se zabývala sociolektem, rozdílem sociolektu, slangu a argotu a poté již konkrétně sociolektem navigační hry geocaching. Zjistili jsme, že hlavní problémy při vymezení sociolektu geocachingu je ve velkém množství příznivců a také v jejich volném a ničím nevázaném vztahu. Práce přiblížila obsah sociolektu, a to z hlediska spisovných i hovorových jednotek, zkratk a slangových výrazů. Dále jsme pokračovali analýzou lexikálních jednotek z hlediska tematiky, kde jsme se seznámili s keškou a jejími typy a trasovatelnými předměty.

V praktické části jsme se soustředili na analýzu 31 lexikálních jednotek z hlediska struktury a slovtvorby v porovnání obou jazyků. Za pomoci excerptce lexikálních jednotek jsme si povšimli základních a nejčastějších rozdílů mezi ruskými a českými lexémy a jejich užívání v proudu řeči. Dozvěděli jsme se, že český jazyk, oproti ruskému, daleko častěji využívá původní anglická slova, která si nikterak neupravuje (*earth cache*, *travel bug*). To je s největší pravděpodobností zapříčiněno azbukou, která vede ruský jazyk k častým transliteracím. Velice často se způsob tvorby slovní zásoby v obou jazycích překrýval, zejména při kalkování (*tradiční keš*, *традиционный тайник*). Český jazyk daleko více než ruský využívá slova *geo* při tvoření nových pojmenování (*geomaminka*, *geopes*, *georobátka*), ruský k takové tvorbě využívá častěji slov *микро* nebo *мини* (*микрокешер*, *миникешер*)

Lze vyvodit závěr, že si je slovní zásoba obou jazyků v mnohém velmi blízká, nicméně v českém jazyce vznik nových pojmenování pokračuje velkou rychlostí

kupředu a vzniká daleko více slangových výrazů než v jazyce ruském, nelze však říct, že by v tomto světovém fenoménu byl ruský jazyk pozadu.

7 Резюме

Темой этой бакалаврской работы является словарный запас в области геокешинга и его сравнение с точки зрения чешского и русского языка. Геокешинг - новая современная навигационная игра, которая возникла в 2010 году и с этого времени популярна почти в каждой части мира. Её суть состоит в том, что люди при помощи GPS навигации ищут спрятанные тайники. В начале работы мы объяснили суть игры, её историю в Чехии и в России, правила игры, а также её неотъемлемые части - GPS навигацию, типы тайников и их содержание.

В следующей части работы мы подробно описали общую проблематику словарного запаса. Мы занимались классификацией и расслоением словарного запаса с точки зрения маркированности. Самой важной частью работы является тема обогащения словарного запаса обоих языков, главным образом иностранными словами.

В последней теоретической части мы занимались социолектом, разницей между социолектом, сленгом и арготом, и уже конкретно социолектом геокешинга. Что касается выделения социолекта геокешинга, то главной проблемой является большое количество увлечённых людей и их вольная связь. Дальше мы занимались анализом лексических единиц с точки зрения структуры и тематики, где мы познакомились с тайником, его типами и также с трекаблы.

В практической части бакалаврской работы мы сосредоточились на анализе 31 слова с точки зрения словообразования и структуры в сравнении обоих языков. Мы выявили основные различия в области образования слов в обоих языках. Самая большая разница заключается в употреблении английских слов. Между тем, как 9 из 31 анализируемого слова в чешском языке употребляются в оригинальной английской форме, в русском словарном запасе таких слов вообще нет. Следующая значительная разница в употреблении чешских и русских слов заключается в том, что в русском словарном запасе таких слов 9 из 31 слова, а в чешском только 3. Не так значительна разница транслитерации, потому что таких чешских слов в анализе было 6, а русских - 12. В области калек разница абсолютно ничтожная. Из 31 слова в чешском языке возникло этим путём 10 слов, а в русском - 12 слов.

Seznam použité literatury

- BOLFOVÁ, E. *Harry Potter und seine tschechische und deutsche Übersetzung*. Pardubice, 2008. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická.
- HAUSER P. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: , 1980
- HOLEČEK, P. *Pan IKEA slaví. Je mu 85*. Metro. březen 2011, čís. 63, s. 11. ISSN 1211-7811.
- JANOVEC, L. Sociolekt geocachingu. In: *CHRONOS-LOGOS-TOPOS v současném filologickém bádání*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2012, ISBN 978-80-246-2231-6.
- KRČMOVÁ, M. *Slohová charakteristika prostředků lexikálních*. In ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná stylistika*. Praha: NLN, 2008.
- MALIŠ, O, S. MACHOVÁ a J. SUK. *Současný český jazyk: Lexikologie (Nauka o tvoření slov, lexikografie, slang)*. 2. Univerzita Karlova, Praha 1: Karolinum, 1997, ISBN 80-7184-222-2.
- MAN, O. *Základy lexikologie ruského jazyka I*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.
- MARTINCOVÁ, O. *Problematika neologismů v současné spisovné češtině*. 1. Praha: Karlova univerzita, 1983.
- ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка*. Москва, Просвещение, 1964.
- VLČEK, J. *Porovnání slovní zásoby ruského jazyka se slovní zásobou českého jazyka*. 1. Praha: Univerzita Karlova, 1986. ISBN 60-013-85
- ŽOFKOVÁ, H. *Cvičení a úlohy z lexikologie ruského jazyka*. Praha: Univerzita Karlova, 1993.

Seznam internetových zdrojů

- Co je geocaching: Geocaching a děti. In: *Геокешинг* [online]. 2015 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geovera.cz/geocaching/co-je-geocaching/>.
- ČECHOVÁ, M. Příznakovost systémová a situačně-kontextová. *Naše řeč* [online]. 2005, **88**(1) [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7814>.
- Что такое геокешинг. In: *Геокешинг* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://vk.com/wall-48687874_61.
- Да не оскудеет земля русская талантами.. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/311555.html?thread=2925315>
- Druhy keší: Tradiční keš. In: Geocaching [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.rlq.cz/page/druhy-kesi/8>
- FILIPEC, J. K otázce konverze a přechodu slovních druhů v dnešní češtině. *Slovo a slovesnost* [online]. 1972, **33**(2): 122-129 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2156>.
- Geocaching 101. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.
- Geocaching 101: Hledání keší. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.
- Geocaching 101: Hra. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>
- Geocaching 101: Hra. *Geocaching* [online]. Groundspeak, 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.
- Geocaching 101: Игра. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/>.
- Geocaching 101: Начало. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>
- Geocaching 101: Поиск тайника. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.
- Geocaching 101: Trackovatelné předměty. In: *Neocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide>
- Geocaching 101: Трекаблы. In: *Neocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>

Geocaching 101: Začínáme. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

Geocaching 101: Začínáme. In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/guide/default.aspx>.

Geocache. GeoWiki. [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Geocache>.

Geocaching: Naučte se geocaching. In: *Pohádkové Krkonoše* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://pohadkove.krkonoze.eu/geocaching/>.

Geocaching. Wiki geocaching [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: http://wiki.geocaching.cz/wiki/Hlavní_strana.

Geocaching – zábava pro všechny. In: Třípól [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.3pol.cz/cz/rubriky/bez-zarazeni/299-geocaching-zabava-pro-vsechny>.

Геокешинг помог моим ученикам узнать больше о природе. In: *Neocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/lockyer>.

Геокешерский словарь: Маггл. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>.

Геокешерский словарь. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>

Геокешерский словарь: Трекабл. In: *Neocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/glossary>

Геокрыты - новая фишка в геокешинге. *Yarider* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://yarider.ru/index.php/elements/terra/geocaching/76-2012-04-08-07-44-59>

Геологические тайники в Москве. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/357719.html>.

Геожук нашел владельца. In: Геокешинг [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/376343.html>.

Historie geocachingu . *Geocaching Plzeň*. [online]. 17.02.2008 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://www.gc-plzen.net/readarticle.php?article_id=42.

Historismy. Moje čeština: Čeština nemusí být nuda [online]. 2011, 2015 [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://www.mojecestina.cz/article/2011030401-historismy>.

HRON M. *Před deseti lety Bill Clinton změnil svět. Vypnul umělé rušení GPS signálu*. iDnes.cz. [online]. 02.05.2010 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://mobil.idnes.cz/pred-deseti-lety-bill-clinton-zmenil-svet-vypnul-umele-ruseni-gps-signalu-158-/navigace.aspx?c=A100430_110901_navigace_hro.

История игры. Геокешинг. [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=11>.

Интерфейс, регистрация, выбор тайника. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/71840.html>.

KÁBELOVÁ A. Geocaching v ČR. Česká republika. [online]. 28.08.2012 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Turistika/Kam-jit,-co-navstivit/Specializovana-turistika/Geocaching-v-CR>.

KARLÍKOVÁ, H. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7844>. *Naše řeč* [online]. 2005, 2015-11-14, **88**(4) [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7844>.

Komentovaná pravidla pro schvalování keší a eventů: Mosty, lávky, technologická přemostění, produktovody. In: *Neocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://reviewer.cz/komentovana_pravidla_pro_zakladani_kesi.

Komentovaná pravidla pro schvalování keší a eventů. *Wiki českých reviewerů* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://reviewer.cz/komentovana_pravidla_pro_zakladani_kesi#eventy

Lab caches. *Geocaching* [online]. 2013 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/322185.html>

Логшиты. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/241061.html>

Log. *Wiki geocaching* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Log>.

Мельницы Меншикова. *Геокешинг* [online]. 2014 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=101&cid=15603>

Mudla. In: *GeoWiki* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Mudla>.

Multi keš. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://kesky.cz/slovnicek-pojmu-v-geocachingu/multi-kes/>.

На поиски сокровищ с GPS. In: *Terve* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://terve.su/geokeshing>.

Najdi Earth keš, oslav výročí a získej suvenýr. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://kesky.cz/najdi-earth-kes-oslav-mezinarodni-den-a-ziskej-suvenyr/>.

Nápověda/Hint. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://kesky.cz/slovnicek-pojmu-v-geocachingu/napovedahint/>.

Ништяки для тайников. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/284409.html>.

Нижегородская летняя встреча 2015. *Geocaching* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=101&cid=17180>

Počesťování přejatých slov včetně vlastních jmen. *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český: Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i, 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=120>.

Popsaný logbook, logsheet - co s nimi? In: *Geocaching* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geocaching.cz/topic/1567-popsany-logbook-logsheet-co-s-nimi/>.

Пошаговые тайники на geocaching.com. In: *Геокешинг* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/167684.html?thread=1415684>.

Prémiový účet. *GeoTřebíč* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.geotrebic.cz/gtwiki/doku.php?id=geo:help:premium>

Premium Geocaching.com. *Geocaching* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://geocaching-ru.livejournal.com/327627.html>

Просмотр записи. In: *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/seek/log.aspx?LUID=f2657667-6e37-4edd-8dc1-603300f3c21c>.

Rozhovor se Skupec Reviewerem. *GeoKladno* [online]. 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geokladno.cz/tag/reviewer/>.

Slovníček pojmů geocaching. *Geocaching Písek* [online]. Písek, 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://geocachingpisek.webnode.cz/slovnicek-geocachingu/>

Сказ про удалого молодца, так тайник и не создавшего. In: *Neocaching* [online]. 2006 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geocaching.su/?pn=234>.

Сужение значения. In: *Akademik* [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lingvistic/1634/сужение>.

SVOBODOVÁ, H. Nový pokus o charakteristiku slovních druhů v ruštině. *Slovo a slovesnost* [online]. 1967, **28**(3): 312-315 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=1552#_ftnref1.

Škoda: *Oslovuje vás geocaching?* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.skodageocaching.com/cs>.

ŠMILAUER, V. Ruské vlivy na češtinu. Naše řeč [online]. 1941, 2015-11-15, 25(3) [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3571>.

Типы тайников. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

Типы тайников. *Neocaching* [online]. 2010 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/book/export/html/245>.

Travel buggy. In: *Geokes* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.geokes.cz/Travel-buggy/>.

Typy keší. *Geocaching* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/about/cache_types.aspx.

Владельцы и авторы. *Neocaching* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/owners>.

Výměna. *Wiki geocaching* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://wiki.geocaching.cz/wiki/Geocache>.

Высокогорные тайники мира. In: *Neocaching* [online]. 2012 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://neocaching.ru/mounts>.

Webcam keše v ČR. *GeoWiki* [online]. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://wiki.geocaching.cz/wiki/Webcam_keše_v_ČR.

Základní pojmy a zkratky používané v geocachingu. In: *Ulli* [online]. 2011 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.ulli.cz/geocaching/zakladni-pojmy-a-zkratky-pouzivane-v-geocachingu>.